

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Nezaměstnanost ve vybraných státech Evropské unie –
Česká republika a Spolková republika Německo**

Natálie Andrlíková

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Natálie Andrlíková

Ekonomika a management

Název práce

Nezaměstnanost ve vybraných státech Evropské unie – Česká republika a Spolková republika Německo.

Název anglicky

Unemployment in selected states of the European Union – the Czech Republic and the Federal Republic of Germany

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat nezaměstnanost ve vybraných státech Evropské unie: Česká republika a Spolková republika Německo. Dílčím cílem je identifikovat hlavní problémy na trhu práce a faktory ovlivňující nezaměstnanost ve vybraných zemích.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část práce bude zpracována formou literární rešerše s využitím studia odborné literatury českých a zahraničních autorů; čerpány budou rovněž aktuální informace z odborných časopisů a internetových zdrojů. V praktické části práce bude provedena analýza základních makroekonomických ukazatelů souvisejících s nezaměstnaností ve vybraných ekonomikách. Pro analýzu shromážděných údajů bude využita statistická analýza dat. Aktuální data budou čerpána ze statistických úřadů vybraných zemí a Eurostatu. V práci bude použita zejména metoda deskripce a komparativní analýzy.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Česká republika, Spolková republika Německo, nezaměstnanost, druhy nezaměstnanosti, míra nezaměstnanosti, trh práce, vývoj nezaměstnanosti

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, J. SEKERKA, B. STARÁ, D. Makroekonomie – teorie a praxe. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-492-3.

HELÍSEK, M. Makroekonomie: základní kurs. 2. přeprac. vyd. (dotisk). Slaný: Melandrium, 2002. ISBN 80-861-7525-1.

JÍROVÁ, H. ŠMAJS, J. BOLELOUCKÝ, Z. Trh práce a politika zaměstnanosti: středně pokročilý kurz. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. Psyché (Grada). ISBN 80-707-9635-9.

MAREŠ, P. SEKERKA, B. STARÁ, D. Nezaměstnanost jako sociální problém: středně pokročilý kurz. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-901-4249-4.

ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, B. ŠMAJS, J. BOLELOUCKÝ, Z. Nezaměstnanost. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4282-3.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Elizbar Rodonaia, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 18. 8. 2022

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Nezaměstnanost ve vybraných státech Evropské unie – Česká republika a Spolková republika Německo" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Elizbaru Rodonaiovi, Ph.D., vedoucímu mé bakalářské práce, za trpělivost, cenné rady, vstřícnost a ochotu při konzultacích.

Nezaměstnanost ve vybraných státech Evropské unie – Česká republika a Spolková republika Německo

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na porovnání vývoje nezaměstnanosti dvou vybraných států Evropské unie, konkrétně České republiky a Spolkové republiky Německo v letech 2008 až 2021.

Teoretická část zahrnuje základní pojmy týkající se daného tématu pro lepší přehlednost a pochopení následující analytické části. Začíná vysvětlením a podrobnějším popisem trhu práce, poptávky po práci, nabídky práce a s tím související i rovnováhy na trhu práce. Nadále pojednává o celkové nezaměstnanosti a jejích druzích. Vysvětluje, čím může být nezaměstnanost zapříčiněna, jakými způsoby lze nezaměstnanost měřit a jaké mohou nastat dopady. Dále je definována aktivní a pasivní politika nezaměstnanosti a makroekonomické pojmy, které jsou s problematikou spojeny.

V analytické části jsou nejprve sledované země definovány. Poté je u každého státu popsán vývoj nezaměstnanosti a hrubého domácího produktu. Nezaměstnanost je nadále detailně rozebírána dle věkových kategorií v celkovém rozmezí od 15 do 64 let. Nadále dle pohlaví, v rámci České republiky dle jednotlivých krajů a v rámci Spolkové republiky Německo dle spolkových republik. U vybraných států následuje komparace vývoje hrubého domácího produktu, vývoje nezaměstnanosti, a to i v hlavních městech a ve věkové kategorii od 15 do 19 let.

Po teoretické a analytické části následuje závěrečná část, která prezentuje výsledky a diskusi.

Klíčová slova: Česká republika, Spolková republika Německo, nezaměstnanost, druhy nezaměstnanosti, míra nezaměstnanosti, trh práce, vývoj nezaměstnanosti

Unemployment in selected states of the European Union – the Czech Republic and the Federal Republic of Germany

Abstract

The bachelor thesis focuses on the comparison of unemployment trends in two selected European Union countries, namely the Czech Republic and the Federal Republic of Germany between 2008 and 2021.

The theoretical part includes the basic concepts related to the topic for a better overview and understanding of the following analytical part. Initially, it starts by explaining and describing the labour market, labour demand, labour supply and related labour market equilibrium in more detail. It goes on to discuss total unemployment and its types. It explains what can cause unemployment, the ways in which unemployment can be measured and the effects that can occur. It also defines active and passive unemployment policies and the macroeconomic concepts associated with the issue.

In the analytical part, the initially studied countries are defined. Then, for each country, the evolution of unemployment and gross domestic product is described. Unemployment is further analysed in detail by age category, with the overall range from 15 to 64 years old. It continues by gender, within the Czech Republic by region and within the Federal Republic of Germany by federal republic. For the selected countries, this is followed by a comparison of the evolution of gross domestic product, the evolution of unemployment, also in the main cities and in the age category 15 to 19 years.

After the completion of the theoretical and analytical part, a final part follows, presenting the results and discussion.

Keywords: Czech Republic, Federal Republic of Germany, unemployment, types of unemployment, unemployment rate, labour market, unemployment development

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Trh práce	14
3.1.1 Poptávka po práci	14
3.1.2 Nabídka práce.....	15
3.1.3 Rovnováha na trhu práce.....	16
3.2 Nezaměstnanost	17
3.2.1 Nezaměstnanost dle pohlaví.....	18
3.2.2 Druhy nezaměstnanosti	18
3.2.3 Příčiny nezaměstnanosti.....	20
3.2.4 Měření nezaměstnanosti.....	21
3.2.5 Důsledky nezaměstnanosti	23
3.3 Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti	24
3.3.1 Aktivní politika zaměstnanosti.....	24
3.3.2 Pasivní politika zaměstnanosti	25
3.4 Hrubý domácí produkt	26
3.5 Inflace.....	27
4 Analytická část	30
4.1 Česká republika.....	30
4.1.1 Vývoj nezaměstnanosti v letech 2008 až 2021	30
4.1.2 Vývoj HDP v ČR v letech 2008 až 2021	34
4.1.3 Nezaměstnanost v ČR dle věku v letech 2008 až 2021.....	36
4.1.4 Nezaměstnanost v krajích ČR v letech 2008 až 2021	37
4.1.5 Nezaměstnanost v ČR dle pohlaví v letech 2008 až 2021	39
4.2 Spolková republika Německo	40
4.2.1 Vývoj nezaměstnanosti v SRN v letech 2008 až 2021.....	41
4.2.2 Vývoj HDP v SRN v letech 2008 až 2021	46
4.2.3 Nezaměstnanost v SRN dle věku v letech 2008 až 2021	48
4.2.4 Nezaměstnanost ve vybraných spolkových zemích SRN v letech 2008 až 2021	49
4.2.5 Nezaměstnanost v SRN dle pohlaví v letech 2008 až 2021	50
4.2.6 Nezaměstnanost v SRN dle dosaženého vzdělání v letech 2008 až 2021	52
4.3 Srovnání vývoje nezaměstnanosti	53
5 Výsledky a diskuse	58
6 Závěr	61

7	Seznam použitých zdrojů.....	64
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	70
8.1	Seznam obrázků.....	70
8.2	Seznam tabulek.....	70
8.3	Seznam grafů	70
8.4	Seznam použitých zkratk	70

1 Úvod

Nezaměstnanost představuje dlouhodobě jeden z klíčových faktorů ekonomického růstu, stability a je jedním z aktuálních sociálních problémů současné doby. Ovlivňuje nejen jednotlivce, ale i celou společnost a ekonomiku. Existuje mnoho faktorů, které mohou vést k nezaměstnanosti, jako jsou například změny v ekonomice, technologický pokrok, demografické změny, politické rozhodnutí a další. V posledních letech se zejména v důsledku hospodářské krize v roce 2008 a následných dopadů pandemie covidu-19 vývoj nezaměstnanosti stal velmi aktuálním tématem. Bakalářská práce je zaměřena na srovnání vývoje nezaměstnanosti v České republice a Spolkové republice Německo v období let 2008 až 2021. K výběru těchto dvou zemí došlo z důvodu kombinace faktorů, jako jsou členství v Evropské unii, sousedství a podobnost v ekonomické situaci.

Téměř pro každého člověka je velmi významným faktorem jeho zaměstnání. Tento faktor přináší finanční stabilitu, možnost zakoupit si buďto potřebné věci k životu, či jen hmotné a nehmotné věci, kterými si lze zpříjemnit svůj život. Také slouží jako ukazatel sociálního postavení jedince ve společnosti.

Nezaměstnanost může mít tedy také řadu negativních dopadů v podobě ekonomického poklesu, finančních potíží, zdravotních problémů a sociálního napětí. Ekonomický pokles způsobený vysokou mírou nezaměstnaností může vést ke snížení výroby, spotřeby a celkovému poklesu hospodářského růstu. Finanční problémy jednotlivců a celých rodin, v podobě ztráty svých příjmů, mohou zapříčinit potíže s placením účtů, hypoték a dalších základních výdajů. Lidé bez práce mohou mít také větší náchylnost k různým psychickým potížím, jako je například ztráta sebevědomí, deprese, úzkost nebo stres. V neposlední řadě může vést k sociálnímu napětí a násilí v místech s vysokou koncentrací nezaměstnaných lidí. V tomto důsledku je zde následně možnost zvýšení alkoholismu, závislosti na drogách, kriminality a trestných činů. Z tohoto důvodu je nutno porozumět příčinám nezaměstnanosti a uvědomit si její důsledky. Bakalářská práce se těmito aspekty zabývá v teoretické části. Popisuje nadále také způsoby jejího měření a definuje makroekonomické ukazatele, které s nezaměstnaností úzce souvisejí.

V analytické části jsou popsány vlastnosti obou zemí a následně je podrobněji definován vývoj hrubého domácího produktu a vývoj nezaměstnanosti. Ta je nadále analyzována v rámci vybraných skupin, které byly zvoleny s cílem hlubšího i detailnějšího přiblížení a pochopení vybrané problematiky.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat nezaměstnanost ve vybraných státech Evropské unie: Česká republika a Spolková republika Německo. Dílčím cílem je identifikovat hlavní problémy na trhu práce a faktory ovlivňující nezaměstnanost ve vybraných zemích.

2.2 Metodika

Rozdělením bakalářské práce na teoretickou a praktickou část bylo umožněno zpracování teoretické části formou literární rešerše, která využila studia odborné literatury českých i zahraničních autorů. Jako teoretická východiska pro danou problematiku byla využita konkrétně následující literární díla, která byla také v textu a v poslední části mé bakalářské práce důsledně citována: Brčák Josef a další – Makroekonomie – teorie a praxe (2014), Brožová Dagmar – Společenské souvislosti trhu práce (2003), Helísek Mojmír – Makroekonomie: základní kurs, 2. přepracované vydání (2002), Holman Robert – Ekonomie, 6. vydání (2016), Holman Robert – Základy ekonomie pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ, 2. vydání (2008), Hřebík František – Obecná ekonomie (2008), Jírová Hana – Trh práce a politika zaměstnanosti (1999), Jurečka Václav – Makroekonomie, 3. aktualizované vydání (2017), Kotýnková Magdaléna a Němec Otakar – Lidské zdroje na trhu práce (2003), Kuchař Pavel – Trh práce: sociologická analýza (2007), Mankiw Nicholas – Zásady ekonomie (2000), Mareš Petr – Nezaměstnanost jako sociální problém, 2. pokročilé vydání, Sojka Milan a Konečný Bronislav – Malá encyklopedie moderní ekonomie (2004) a následně také Soukup Jindřich – MAKROekonomie, 3. aktualizované vydání (1998). V teoretické části byly využity pro charakteristiku nezaměstnanosti dle pohlaví také údaje publikované Českým statistickým úřadem. Tato část obsahovala konkrétně popis trhu práce a detailní definice nezaměstnanosti včetně jejích druhů, příčin, následných důsledků a metod měření. Nadále byly charakterizovány cíle aktivní a pasivní politiky nezaměstnanosti. V případě aktivní politiky také její formy. V poslední části byly popsány významné makroekonomické ukazatele, které souvisejí s tématem této bakalářské práce, tedy hrubý domácí produkt a inflace, u kterých byly rovněž uvedeny jejich druhy a metody výpočtu.

Na počátku analytické práce byly sledované země charakterizovány. Následně se uskutečnila analýza vývoje hrubého domácího produktu, nezaměstnanosti a jejich jednotlivých konkrétnějších skupin pro detailnější výzkum a snazší pochopení vývoje této problematiky zkoumaných států za roky 2008 až 2021. Práce je doplněna o níže uvedené grafy, které graficky řešily textové interpretace získaných výsledků a usnadňovaly jejich pochopení. Výsledky byly uvedeny v procentuálním vyjádření. Graf č. 4 představoval míru nezaměstnanosti v ČR v letech 2008 až 2021, graf č. 5 zachycoval vývoj HDP v ČR v letech 2008 až 2021, graf č. 6 znázorňoval nezaměstnanost v ČR dle pohlaví letích 2008 až 2021, graf č. 7 zobrazoval vývoj nezaměstnanosti v Německu v letech 2008 až 2021, graf č. 8 zachycoval vývoj HDP v Německu v letech 2008 až 2021, graf č. 9 představoval nezaměstnanost ve vybraných spolkových zemích Německa v letech 2008 až 2021, graf č. 10 znázorňoval nezaměstnanost v Německu dle pohlaví v letech 2008 až 2021, graf č. 11 zobrazoval nezaměstnanost v Německu dle úrovně dosaženého vzdělání, tedy úrovně 0-2, 3-4 a 5-8 v letech 2008 až 2021. Textová interpretace výsledků byla také prezentována pomocí tabulek, které se v této práci vyskytovaly již pouze tři. Tabulka č. 1 představovala výsledky nezaměstnanosti v České republice dle věkových kategorií v letech 2008 až 2021, tabulka č. 2 znázorňovala nezaměstnanost v krajích České republiky v letech 2008 až 2021 a poslední tabulka č. 3 vykazovala výsledky vývoje nezaměstnanosti v Německu dle věku v letech 2008 až 2021. Aktuální data byla čerpána z oficiálních statistických úřadů sledovaných zemí a statistického úřadu EU. V lednu 2023 byla provedena kontrola aktualizovaných dat, při které bylo zjištěno, že údaje za rok 2022 zatím nebyly k dispozici.

Poslední kapitola analytické části bakalářské práce zahrnovala komparaci výsledků výzkumu. V první řadě se uskutečnilo srovnání vývoje hrubého domácího produktu ve vybraných zemích za sledované období a tyto výsledky byly prezentovány grafem č. 12. Následovalo porovnání vývoje míry nezaměstnanosti ČR a SRN za sledované roky, pro který byl vytvořen graf č. 13. Následovala komparace výsledků nezaměstnanosti v hlavních městech, tedy v Praze a v Berlíně. Zde výsledky znázornil graf č. 14. Poslední porovnání se uskutečnilo ve věkové kategorii 15-19, z důvodů vykazování nejvyšších výsledků. Tuto komparaci znázorňuje graf č. 15.

3 Teoretická východiska

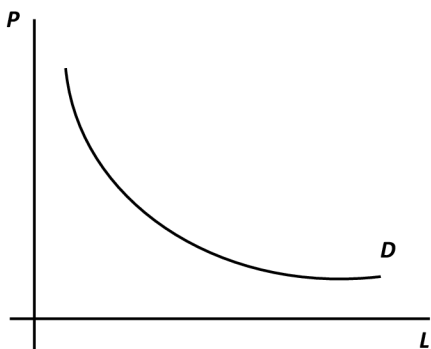
3.1 Trh práce

Trh práce je místo, kde se setkává tržní poptávka po práci a tržní nabídka práce. Na jedné straně je zastupován jednotlivci, kteří nabízejí své pracovní síly a usilují mezi sebou o dané pracovní pozice. Na straně druhé stojí vláda, domácnosti a firmy, které své volné pracovní pozice nabízejí, usilují o zaměstnance, čímž tvoří poptávku po práci. Trh práce bychom mohli dle určitých znaků považovat za podobný trhu statků a služeb, avšak se od tohoto trhu výrazně liší prací. Ta je zastupována lidmi, kteří mají svá práva a z tohoto důvodu se povahově od zboží výrazně liší (Jírová, 1999 str. 7). Každý člověk je pro trh práce důležitý vzhledem k jeho pracovním zkušenostem, nadání, talentu a vzdělání (Kuchař, 2007 str. 22). Trh práce lze také pojmut jako směnný obchod mezi vykonanou prací a mzdou, na kterém se nabízející i poptávající musí dohodnout, a představuje hlavní nástroj na trhu práce (Mareš, 1998 str. 54).

3.1.1 Poptávka po práci

Poptávku po práci určuje množství práce, které je firma ochotna nabízet při různých mzdových sazbách. Závisí na poptávce spotřebitelů po finálních statcích, které jsou vyráběny pomocí určité práce. Je vyjádřena počtem lidí hledajících zaměstnání a počtem volných pracovních pozic, které jsou nabízeny. Náklady, jež musí firma vynaložit, a zisky, které jim práce přinese jsou důležitými aspekty pro firmu při koupi práce (Jírová, 1999 str. 9).

Graf č. 1: Poptávka po práci

Zdroj: (Jírová, 1999), vlastní zpracování 2023

Pro graf č. 1 platí, že se na vodorovné ose P nachází mzdová sazba a horizontální osa L představuje množství pracovních sil. Křivka poptávky D je klesající, to znamená, že čím více roste cena, tím více klesá množství pracovních sil a naopak. Firma ji tedy snižuje a zvyšuje do bodu, kdy se mzdová sazba vyrovná meznímu produktu práce. Lze tedy říci, že je na mzdové sazbě závislá a určuje ji příjem z mezního produktu práce.

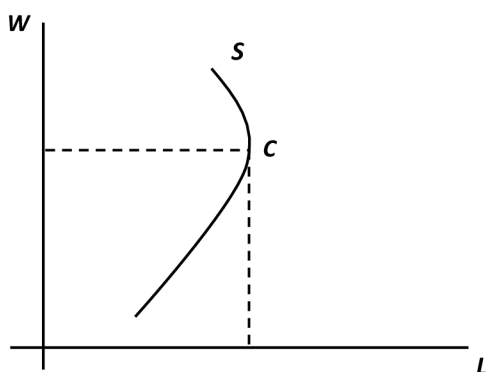
Mezi hlavními faktory ovlivňujícími poptávku po práci se vyskytuje cena práce. Tu lze charakterizovat jako mzdovou sazbu. Následující poptávka po produkci a její cena. Následujícími determinanty jsou produktivita práce, cena kapitálu a půdy, očekávané tržby z prodeje a disponibilní pracovní síla na trhu práce (Jírová, 1999 stránky 9-10).

3.1.2 Nabídka práce

Nabídku práce tvoří lidé, již se ucházejí o pracovní pozice a které má ekonomika k dispozici. Bohatství společnosti a životní úroveň jednotlivců závisí na nabídce práce. Představuje ji volba jednotlivce, u kterého dochází ke srovnávání jeho volného času a užitku ze statků a služeb, které nakoupil za mzdu vycházející z obětování jeho volného času, a nabízeným množstvím práce.

Mezi hlavní determinanty nabídky práce řadíme současnou i očekávanou úroveň reálných mezd, majetek, mimopracovní příjmy (do kterých řadíme také vládní transfery), věk a počet obyvatelstva, míru ekonomické aktivity obyvatelstva, úrokovou míru a také společenské tradice (Jírová, 1999 str. 8).

Graf č. 2: Nabídka práce

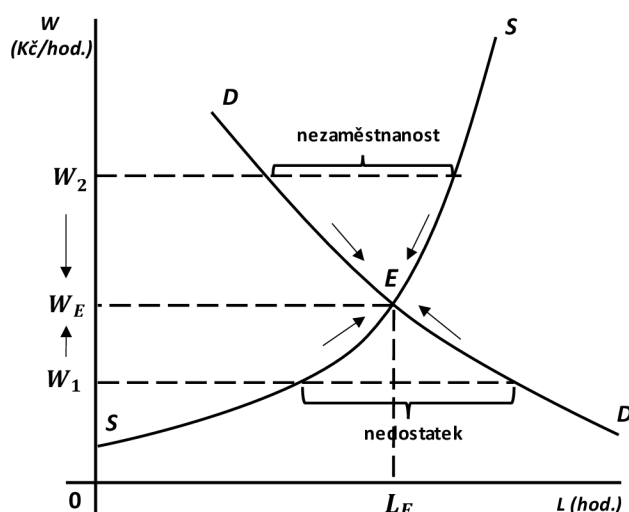
Zdroj: (Jírová, 1999), vlastní zpracování 2023

Pro graf č. 2 platí, že svislá osa W znázorňuje reálnou mzdu a vodorovná osa L představuje množství práce na trhu. Každá nabídka vyjadřuje vztah mezi cenou a množstvím, kde platí, že s rostoucí cenou roste také nabízené množství. Při určité výši mzdy se křivka zalomí, proto je tvar takto specifický (Jírová, 1999 str. 8).

3.1.3 Rovnováha na trhu práce

Rovnováha na trhu práce nastává v momentě, kdy se poptávka po práci vyrovná nabídce práce, tzn. kdy při dané mzdové sazbě nabízí pracovní sílu přesně tolik zaměstnanců, kolik požadují poptávající (Jírová, 1999 str. 10).

Graf č. 3: Rovnováha na trhu práce

Zdroj: (Holman, 2016), vlastní zpracování 2023

Pro graf č. 3 platí, že horizontální osa L zobrazuje množství práce v hodinách a na svislé ose W se nachází mzdová sazba. Tím se míní průměrná reálná sazba, která představuje průměr určitých pracovních profesí. Zaměstnavatel může se snižující se mzdou zaměstnat více lidí, proto je poptávková křivka D klesající. Naopak v případě zvyšující se mzdové sazby nabídka pracovních sil roste, proto je nabídková křivka S stoupající. Rovnováha na trhu práce nastává v bodě E , kde se vyrovná nabízející a poptávající množství práce (Holman, 2016 str. 271). Tento bod nazýváme vyčištění trhu od přebytečné poptávky a přebytečné nabídky (Brčák, a další, 2014 str. 144).

V grafu č. 3 při mzdové sazbě W_1 vzniká nedostatek nabízených volných pracovních míst a firmy nejsou schopny zaměstnat takové množství lidí. Tato situace nutí firmy ke zvyšování mezd, to vyvolá více nabízené pracovní síly lidí a menší poptávané množství práce firem až do bodu, kdy mzda přestane růst z důvodu dosažení bodu W_E , tedy dosažení rovnováhy mezi nabídkou práce a poptávkou po ní.

Naopak při mzdové sazbě W_2 dochází na trhu práce k situaci, kdy vzniká konkurence na straně nabídky pracovních sil lidí, tzn. nezaměstnanost, tím firmy snižují mzdovou sazbu do bodu rovnováhy W_E (Holman, 2016 str. 271).

3.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je setrvalý projev nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce. Jedná se o stav, kdy dochází k převisu nabídky práce od lidí a vzniká tak nezaměstnanost (Kotýnková, a další, 2003 str. 121). Lze ji definovat také jako stav ekonomiky, ve kterém lidé jsou schopni a ochotni pracovat, ale nedaří se jim práci sehnat.

V důsledku nezaměstnanosti dochází ke ztrátě statků a služeb, které mohly být vyprodukovány nezaměstnanými lidmi. Ztrátou můžeme chápat například i dávky v nezaměstnanosti, které na jedné straně pomohou k tomu, aby doba nezaměstnanosti byla snazší, ale na straně druhé zatěžují státní rozpočet (Sojka, a další, 2004 stránky 79, 80).

Obyvatelstvo dělíme podle určité věkové hranice do tří skupin. Těmi jsou:

- **Zaměstnaní**, tj. obyvatelstvo, které vykonává placené zaměstnání nebo sebezaměstnání, dále osoby, které práci mají, ale dočasně nepracují (např. z důvodu čerpání mateřské dovolené) (Helísek, 2002 str. 181).
- **Nezaměstnaní**, tj. lidé, kteří nepracují, ale splňují následující čtyři podmínky:
 - splňují minimální věkovou hranici 15 let,
 - nejsou zaměstnaní ani sebezaměstnaní,
 - aktivně hledají vhodné zaměstnání (např. registrací na úřadu práce, pomocí inzerátů, přímo ve firmě, podali žádost o svou vlastní licenci nebo jiným způsobem),
 - jsou schopni a ochotni nastoupit do zaměstnání nejpozději do 14 dnů.

„Zaměstnaní plus nezaměstnaní vytvářejí dohromady tzv. ekonomicky aktivní obyvatelstvo neboli pracovní sílu dané země“ (Helísek, 2002 stránky 181, 182).

- **Ostatní**

- Do této skupiny spadají studenti, ženy v domácnosti, invalidé, penzisté a lidé, kteří nesplňují podmínky pro skupinu zaměstnaných a nezaměstnaných osob. Tyto osoby jsou proto považovány za ekonomicky neaktivní obyvatele (Helísek, 2002 str. 182).

3.2.1 **Nezaměstnanost dle pohlaví**

Zmíněnou nezaměstnanost lze také dělit dle pohlaví na nezaměstnanost mužů a žen. V tomto rozdělení na dvě skupiny obyvatelstva dále máme několik faktorů, které uvádí, jaké pohlaví si na trhu práce stojí lépe. Prvním rozdělením je věková struktura obyvatelstva, kterou dělíme na rozmezí 15–24 let, 25–29 let, 30–34 let, 35–44 let, 45–54 let a 55 a více let. Další strukturou rozdělení podle Českého statistického úřadu je dosažené vzdělání mužů a žen, u kterého se rozlišují čtyři typy, a to základní, střední bez maturity, střední s maturitou či vysokoškolské. Pro bližší přiblížení Český statistický úřad definuje tato data podle oblasti bydliště nezaměstnaných mužů a žen na 14 krajů v České republice (ČSÚ, 2020).

3.2.2 **Druhy nezaměstnanosti**

Frikční nezaměstnanost

Tento druh nezaměstnanosti vzniká z důvodu pohybu pracovníků, kteří se buď dobrovolně rozhodli opustit své zaměstnání a hledají novou práci, která by lépe vyhovovala jejich požadavkům (lepší postavení, vyšší mzda, změna bydliště), nebo byli nuceni ze zaměstnání odejít na základě propuštění či potřebují čas k nalezení nového zaměstnání (např. čerstvě vystudovaní vysokoškoláci, změna bydliště, narození dětí apod.) a v této době se vyznačují jako nezaměstnaní (Helísek, 2002 str. 183).

Frikční nezaměstnanost se vyznačuje krátkodobostí. Je vymezena časem potřebným pro nalezení volného pracovního místa (získání informací, zvažování možností zaměstnání apod). Jedná se o běžný jev, který provází vývoj tržní ekonomiky, a jakákoliv snaha o její odstranění bude neúspěšná. Způsob, jakým ji lze ovlivnit je lepší informovanost o pracovních nabídkách a volných pracovních místech (Sojka, a další, 2004 str. 81). Jinými slovy se nejedná o nedostatek volných pracovních míst, ale o hledání neobsazených a nevyužitých nabídek práce (Helísek, 2002 str. 184).

Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost vzniká nesouladem mezi strukturou poptávky a nabídky práce, kdy se nabídka pracovních sil nepřizpůsobuje dostatečně rychle a převyšuje klesající či naopak rostoucí poptávku po určitém typu práce v dané struktuře. Jedná se o stav, kdy řada pracovníků (lze je členit dle věku, regionu, pohlaví, dovedností, zkušeností apod.) např. v důsledku eliminace pracovních míst či zániku neefektivních podniků přichází o práci, nejsou však dostatečně kvalifikovaní a mobilní, aby našli práci v jiných profesích, na jiných pracovních místech (Kotýnková, a další, 2003 str. 123).

Tento typ nezaměstnanosti se liší od předchozí frikční nezaměstnanosti delší dobou trvání a vyžaduje řešení v podobě rekvalifikace pracovníků, kteří hledají zaměstnání v expandujících odvětvích. Strukturální nezaměstnanost má významný dopad na život jednotlivce. Není snadné absolvovat rekvalifikační kurzy, najít nové zaměstnání a zvyknout si na něj. Tento typ nezaměstnanosti je ovšem přirozenou a nedílnou součástí každé ekonomiky, strukturální poptávka se stále mění, a proto jsou změny ve strukturální ekonomice nepřetržité (Holman, 2016 str. 281).

„Indikátorem strukturální nezaměstnanosti je vysoký počet nezaměstnaných osob, volných pracovních míst a vysoký počet volných míst“ (Kotýnková, a další, 2003 str. 124)

Při snižování strukturální nezaměstnanosti není tedy cílem vytváření nových pracovních míst zvýšením agregátní poptávky, nýbrž dosažení souladu mezi nabízeným počtem volných pracovních míst a nabízeným množstvím práce (Helísek, 2002 str. 184).

Cyklická nezaměstnanost

Cyklická nezaměstnanost je považována za hlavní formu nedobrovolné nezaměstnanosti. Dochází k ní v období, kdy poptávka po práci není dostatečná (Jírová, 1999 str. 20).

Za její příčinu považujeme pokles v hospodářském cyklu a délka jejího trvání záleží na délce aktuálního ekonomického cyklu. Cyklická nezaměstnanost se obvykle zvyšuje za předpokladu, že se ekonomika nachází v období recese, naopak pokud se ekonomika nachází v období expanze, cyklická nezaměstnanost klesá (Jurečka, 2017 str. 160). Lidé, kteří byli propuštěni ze zaměstnání tedy nemohou najít práci, protože k poklesu poptávky po práci dochází téměř ve všech profesních odvětvích (Holman, 2016 str. 283).

Sezónní nezaměstnanost

Tato nezaměstnanost je krátkodobá a vyskytuje se v průběhu celého roku. Sezónní nezaměstnanost nejvíce ovlivňuje země, jejichž významný ekonomický podíl závisí na cestovním ruchu či zemědělství, z důvodu jejich závislosti na ročním období. Důsledkem toho lidé přicházejí o zaměstnání v době, kdy není jejich sezóna (Hřebík, 2008 str. 165).

Za sezónní nezaměstnanost lze považovat také pravidelnou cyklickou nezaměstnanost spjatou s přírodním cyklem (Mareš, 1998 str. 20), a zároveň tvoří podíl na přirozené míře nezaměstnanosti spolu s frikční nezaměstnaností, se kterou je spjata (Brčák, a další, 2014 str. 146).

Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Lidé, kteří jsou ochotni přijmout práci pouze za mzdu vyšší, než je převládající mzda v daném odvětví trhu, jsou označováni za dobrovolně nezaměstnané. Pokud ji nemohou najít, jedná se o důvod jejich nezaměstnanosti. Někteří lidé se po určité době rekvalifikují či změni své povolání a naleznou zaměstnání v jiném odvětví trhu, proto se v této situaci ocitnou jen na krátkou dobu. Jiní se naopak rozhodnou nepracovat vůbec, než aby pracovali za mzdu, která nesplňuje jejich požadavky a mohou žít ze sociálních dávek (Brožová, 2003).

Lze tedy říci, že délka trvání dobrovolné nezaměstnanosti může záviset na alternativních příležitostech nezaměstnaných. V případě nízké a krátkodobé podpory v nezaměstnanosti je i dobrovolná nezaměstnanost nízká. Lidé jsou více motivováni si práci najít (Holman, 2008 str. 156). Naopak mezi nedobrovolně nezaměstnané patří lidé, kteří práci hledají a jsou ochotni pracovat za mzdu převládající na trhu či za mzdu nižší, nemohou ale pracovní pozici najít. Do této kategorie spadají například lidé s nedostatečným vzděláním (Brožová, 2003 stránky 85, 86). Nedobrovolná nezaměstnanost má horší důsledky než dobrovolná nezaměstnanost a stává se pro člověka zdrojem existenčních potíží a pocitu beznaděje (Holman, 2008 str. 158).

3.2.3 Příčiny nezaměstnanosti

Ideální trh se vyznačuje tím, že je vždy dokonale vyčištěn, tzn. nevznikají zde díky přizpůsobivosti mzdové sazby žádné přebytky ani nedostatky práce. Jeho předpokladem jsou

tzv. pružné mzdy. Navzdory dosažení rovnováhy na trhu práce se někteří lidé na základě jejich názoru na nízkou mzdovou sazbu nacházejí bez zaměstnání (Jurečka, 2017 str. 163).

Minimální mzda

Minimální mzda byla zavedena v mnoha zemích s cílem zajistit, aby zaměstnavatelé s ekonomickou převahou nevypláceli zaměstnancům méně než minimální mzdu. Ovšem pokud je minimální mzda stanovena nad rovnovážnou mzdou, mohou méně kvalifikovaní zaměstnanci přijít o práci a existuje zde riziko zvyšování nezaměstnanosti. Pro tyto zaměstnance poté není snadné najít nové zaměstnání a spadají do skupiny nezaměstnaných osob často na dlouhou dobu (Jurečka, 2017 str. 164).

Do skupiny, která je ohrožena minimální mzdou řadíme mladistvé, a to v důsledku jejich časté nekvalifikovanosti a nedostatečné praxi. Z těchto důvodů jsou mnohdy nuceni přijmout zaměstnání za minimální mzdu či pracovat na praxi, která ovšem není pracovníkům vyplácena (Mankiw, 2000 str. 138).

Odbory a kolektivní vyjednávání

Autor Václav Jurečka ve své knize označuje odbory jako další příčinu nezaměstnanosti. Jedná se o skupinu pracovníků, kteří se snaží zvýšit svou tržní sílu prostřednictvím tzv. kolektivního vyjednávání. Tímto způsobem sjednocují své postoje a získávají větší ekonomickou sílu než jednotliví pracovníci. Odbory vyjednávají s firmami lepší pracovní podmínky a v případě, kdy firma nesplní jejich požadavky, dochází k odborovým stávkám, které mohou mít za následek ztrátu produkce, tržeb a zisků. Většinou z tohoto důvodu firma souhlasí s dohodou o zvýšení mzdových plateb. Avšak pokud se odborům podaří získat mzdu na rovnovážnou úroveň, nabídka práce se zvyšuje a poptávka po ní klesá. To poté vede ke vzniku nedobrovolné nezaměstnanosti (Jurečka, 2017 str. 165).

3.2.4 Měření nezaměstnanosti

Pro měření nezaměstnanosti je klíčové rozdělit obyvatelstvo v produktivním věku na dvě skupiny: ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní. Skupina aktivního obyvatelstva zahrnuje zaměstnané i nezaměstnané. Ti poté tvoří tzv. pracovní sílu. Zaměstnanými jsou

míněni lidé, kteří pracují na plný nebo částečný úvazek, nezaměstnaní jsou ti, kteří zaměstnání nemají, ale aktivně ho hledají a pravidelně se hlásí na úřadu práce, kde jsou registrováni.

Mezi neaktivní obyvatele řadíme ty, kteří zaměstnání nejsou a zaměstnání si z určitých důvodů nehledají. Řadíme sem studenty, ženy v domácnosti, handicapované členy rodiny nebo ty, kteří zkrátka práci nehledají (Jurečka, 2017 str. 154).

Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti (u) je považována za nejpoužívanější ukazatel, kterým lze mapovat vývoj na trhu práce. Vypočteme ji jako podíl počtu nezaměstnaných osob (U) a celkovým počtem pracovních sil (L), tj. zaměstnaných a nezaměstnaných, následně výsledek vyjádříme v procentech.

$$u = U / L * 100 (\%) \quad (1)$$

Obecná míra nezaměstnanosti

Obecnou míru nezaměstnanosti v České republice zjišťuje Český statistický úřad vypočtením podílu celkového počtu nezaměstnaných osob na aktivní obyvatelstvo. Slouží pro přehled o situaci na národním trhu práce i pro mezinárodní srovnání (Jurečka, 2017 stránky 154, 155).

Podíl nezaměstnaných osob

Druhým nejpoužívanějším ukazatelem pro výpočet nezaměstnanosti je podíl nezaměstnaných osob, který lze vypočítat podílem dosažitelných uchazečů o zaměstnání, kteří jsou registrováni na úřadu práce, a počtem osob v produktivním věku (tj. 15–64 let), kdy se tento podíl vynásobí stem pro výsledek v % (Jurečka, 2017 str. 156).

Míra ekonomické aktivity

Následujícím ukazatelem je míra ekonomické aktivity. Vypočítáme ji podílem zaměstnaných a nezaměstnaných osob a počtem osob, které jsou ve věku 15–64 let, výsledek je opět vyjádřen v % (Jurečka, 2017 str. 157).

3.2.5 Důsledky nezaměstnanosti

Nezaměstnanost s sebou přináší mnoho negativních dopadů, které lze rozdělit na dvě hlavní skupiny, a to na ekonomické a na sociální.

Ekonomické dopady

- V okamžiku, kdy nastává rozdíl mezi skutečným a potenciálním produktem, resp. úroveň skutečného produktu nedosahuje úrovně produktu potenciálního a nedochází k využití všech zdrojů výrobního faktoru, nastává situace, ve které dochází ke ztrátě produkce.
- Lidský kapitál považujeme za jeden z nejdůležitějších zdrojů ekonomického růstu, proto úbytek či ztráta kvalifikovaných pracovníků má na ekonomiku negativní dopad.
- Při vysoké nezaměstnanosti příjmy do státního rozpočtu utrpí tím, že stát vyplácí vyšší finanční prostředky osobám v nezaměstnanosti.
- Jako poslední ekonomický dopad autor ve své knize uvádí snižování daňových příjmů, které se odvíjejí od mezd a platů zaměstnanců či zisku právnických osob. Při zvyšování nezaměstnanosti se snaží lidé co nejvíce snížit svou spotřebu, nižší jsou poté i odvody na příspěvky na veřejně zdravotní pojištění a sociální politiku (Brčák, a další, 2014 str. 146).

Sociální dopady

Sociální dopady mohou být na jednotlivce i na celou společnost. Řadíme mezi ně psychické zatížení, které nastává v důsledku ztráty zaměstnání, finančního příjmu, ale i ztráty společenských vztahů na pracovišti. Následkem mohou být špatné rodinné i sociální vztahy a zhoršení zdravotního stavu. Ztráta zaměstnání může mít za důsledek také snížení etických hodnot člověka, které mohou vést ke drogové

nebo alkoholové závislosti, prostituci či vysoké kriminalitě. Za další sociální dopad dlouhodobé nezaměstnanosti lze považovat také radikalizaci postižených skupin, která může vést k nebezpečným rasovým a xenofobním nepokojům (Helísek, 2002 str. 194). V případě vysoké nezaměstnanosti se lze také setkat s různými typy protivládních demonstrací (Brčák, a další, 2014 str. 147).

3.3 Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti

Politika zaměstnanosti ovlivňuje pomocí nástrojů nabídku a poptávku po práci tak, aby mezi nimi byla dosažena rovnováha. Dělíme ji na aktivní politiku zaměstnanosti a pasivní politiku zaměstnanosti (Kotýnková, a další, 2003 str. 131).

3.3.1 Aktivní politika zaměstnanosti

Hlavní cíl aktivní politiky zaměstnanosti představuje zvyšování zaměstnanosti pomocí svých nástrojů, resp. odstraňuje nevýhodné podmínky pro obyvatelstvo. Její cíle lze definovat také takto:

1. Snaha o dosažení rovnováhy mezi nabídkou práce a poptávkou po práci, pomocí snižování nákladů na hledání práce a zároveň přizpůsobením požadavkům na trhu práce. Mezi tyto nástroje lze zařadit např. rekvalifikační kurz nebo odbornou psychologickou pomoc pro zvýšení motivace k nalezení práce a její udržení.
2. Přerozdělení nezaměstnanosti ve prospěch nezaměstnaných, kteří spadají do skupiny ohrožených, jako jsou např. dlouhodobě nezaměstnaní. Lepší pracovní síla bude mít větší možnost uplatnit se při zvyšování poptávky po práci, která zlepšováním celkové kvality pracovní síly poroste.
3. Umožňuje první kontakt s trhem práce nebo v případě, kdy došlo k jeho dlouhodobému přerušení, nabízí aktivní politika zaměstnanosti možnost obnovit kontakt pro udržení kvalifikace pracovníků, pomocí tvorby dočasných míst nebo pracovních zkušeností pro absolventy škol.
4. Aktivní politika se také snaží předejít sociálnímu vyloučení a zhoršení kvality života nezaměstnaných pomocí motivačních kurzů apod (Kotýnková, a další, 2003 str. 184).

Formy aktivní politiky zaměstnanosti

Mezi nástroje aktivní politiky zaměstnanosti řadíme například:

- vznik společensky účelných pracovních míst (úřad práce díky nim umožňuje nalézt vhodnou pracovní příležitost lidem, kterým se nedaří nelézt práci jiným způsobem),
- veřejně prospěšné práce (zahrnují pracovní pozice na přechodnou dobu vytvořené za takovým účelem, aby lidé, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní, evidováni na úřadu práce a je pro ně velice těžké pracovní místo najít, neztratili pracovní návyky),
- rekvalifikace pracovníků (jejím cílem je změnit kvalifikaci pracovníků tak, aby pro ně bylo snazší najít práci. Může být krátkodobá, v podobě kurzů, v nichž si lidé pouze doplňují dovednosti, nebo dlouhodobá, za účelem kvalifikaci pracovníka zcela změnit. Úřad práce je schopen rekvalifikaci zabezpečit po domluvě se zaměstnavatelem, který slíbí pracovní pozici pracovníkovi vedenému na úřadu práce při jejím úspěšném absolvování),
- absolventská a praktikantská místa (po dokončení střední nebo vysoké školy nebývá snadné najít vhodné zaměstnání, proto tuto skutečnost absolventům usnadňují finanční prostředky poskytované úřadem práce prostřednictvím zaměstnavatele. Tyto pracovní pozice jsou vytvářena formou odborné praxe. Mezi úřadem práce a zaměstnavatelem dochází k uzavření písemné dohody (nejdéle na 12 měsíců) o závazku zaměstnavatele absolventa zaměstnat a úřadu práce hradit náklady ve stanovené výši (Kotýnková, a další, 2003 stránky 192-195).

3.3.2 Pasivní politika zaměstnanosti

Cílem pasivní politiky zaměstnanosti je vytvářet přijatelné podmínky pro nezaměstnané osoby, a optimalizovat tak sociální i ekonomický dopad na jednotlivce, a zároveň i na veškeré obyvatelstvo. Pasivní politika zaměstnanosti bývá ovšem velice kritizována. Jakmile jsou podmínky pro nárok na podporu v nezaměstnanosti příliš vysoké a dostačující, mívá to spíše demotivující dopad na hledání zaměstnání (Brčák, a další, 2014 str. 147).

3.4 Hrubý domácí produkt

Jedním z nejvýznamnějších makroekonomických ukazatelů je hrubý domácí produkt, který se využívá k hodnocení výkonnosti dané ekonomiky. Tento ukazatel zahrnuje hodnotu všech statků a služeb, které byly vytvořeny v dané ekonomice za dané časové období. Pro vyjádření HDP se využívá jednotka peněz. Vyprodukované statky a poskytnuté služby smí být zahrnuty do konečného výstupu pouze jednou, a to za jedno časové období. Proto je nutné rozlišovat meziprodukt od finálního produktu. Zatímco meziprodukt představuje např. polotovary, suroviny, materiály, statky a služby, které byly v určitém časovém období vyprodukovány a v tomtéž období také spotřebovány, finální produkt představuje statky a služby, které byly určeny k okamžité spotřebě. Meziprodukt se tedy nezahrnuje do výstupu HDP (Brčák, a další, 2014 str. 14). Pro výpočet HDP nejčastěji využíváme tři metody.

Výdajová metoda

Pro výpočet HDP výdajovou metodou dochází k sečtení výdajů domácností na spotřebu (C), mezi něž patří výdaje domácností na statky krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé. Dále hrubé soukromé investice (I), které zahrnují změnu stavu zásob, ale také hrubé fixní investice, financované buďto podniky, nebo domácnostmi, vládní nákup statků a služeb (G). Tyto nákupy členíme na běžné a investiční. Jako poslední přičítáme čistý export (NX), jehož hodnotu dostaneme rozdílem mezi exportem (X) a importem (M) (Soukup, a další, 2018 str. 21).

$$HDP = C + I + G + (X - M) \quad (2)$$

Důchodová metoda

Výši HDP důchodovou metodou vypočteme sumarizací důchodů jednotlivých subjektů ekonomiky. Jedná se o součet mezd a platů (do kterých patří i ostatní náhrady zaměstnancům), zisků firem, rent, čistých úroků, amortizace (znehodnocení kapitálu) a nepřímých daní, které o subvence snižujeme, jelikož představují transferový příjem, a tedy neodráží hodnotu vyprodukovaných statků a služeb (Brčák, a další, 2014 str. 17).

$$HDP = mzdy\ a\ platy\ (včetně\ ostatních\ náhrad\ zaměstnancům) + zisky\ firem + renty + čisté\ úroky + amortizace + nepřímé\ daně - subvence \quad (3)$$

Výrobní metoda

Pro výpočet HDP výrobní metodou je důležitý pojem „přidaná hodnota“. Je to hodnota, kterou nabývají nakupované suroviny, polotovary a služby v průběhu pracovního procesu úsilím výrobců (Jurečka, 2017 str. 34). Výši HDP pomocí výrobní metody tedy získáme součtem hrubé přidané hodnoty, do které se započítávají také odpisy a nepřímých daní zmenšených o dotace (Soukup, a další, 2018 str. 22). Přidanou hodnotu lze zjistit odečtením nákladů na zakoupení vstupů, které byly nezbytné k výrobě daného produktu, od příjmů z jeho prodeje (Jurečka, 2017 str. 35).

$$Hrubý\ domácí\ produkt = \sum\ přidaných\ hodnot\ a\ čistých\ daní \quad (4)$$

$$Hrubý\ domácí\ produkt = hodnota\ produkce - meziproduct + daně\ z\ produktů - dotace \quad (5)$$

3.5 Inflace

Inflaci lze definovat jako růst všeobecné hladiny cen. Vyjadřuje ekonomickou nerovnováhu. Opakem inflace je deflace, která značí naopak pokles cenové hladiny. K růstu nezaměstnanosti dochází v okamžiku, kdy stagnují reálný produkt a inflace. Tento stav nazýváme stagflace (Brčák, a další, 2014 str. 127).

Míra inflace je jedním z důležitých ukazatelů pro hodnocení výkonu a stavu ekonomiky. Její pomocí vyjadřujeme změnu cenové hladiny ve srovnání s předchozím obdobím. Míru inflace vypočítáváme na základě cenových indexů, které pomáhají agregátně vyjádřit ceny různých statků a služeb, jež mají různé ceny (Brčák, a další, 2014 str. 23).

Jakmile dochází k jejímu růstu (lze říci k růstu všech cen v ekonomice), kupní síla dané měny klesá a měna již nemá stejnou hodnotu. Za předpokladu, že se mzdy nepřizpůsobují míře inflace okamžitě, nelze si tedy v tomto okamžiku koupit totéž množství statků a služeb za stejnou nominální částku peněz (Sojka, a další, 2004 str. 276).

Měření inflace

Míru inflace měříme pomocí indexu inflace π . Počítáme ji jako podíl cenového indexu oproti cenovému indexu minulého období, který poté pro procentuální vyjádření vynásobíme 100 (Brčák, a další, 2014 str. 127).

$$\pi(P_t) = (P_t - P_{t-1} / P_{t-1}) * 100 \quad (6)$$

$\pi(P_t)$ = míra inflace

P_t = cenová hladina současného období

P_{t-1} = cenová hladina minulého období

V praxi lze míru inflace měřit pomocí **indexu spotřebitelských cen CPI**, který vyjadřuje změnu statků a služeb, které domácnosti nakupují. Jedná se o náklady vynaložené na pořízení koše, který zahrnuje nákup zboží a služeb v běžném roce oproti nákladům, které byly vynaloženy na nákup stejného koše v roce stálém. Posčítáním jednotlivých hodnot složek v daném roce získáme hodnotu koše, musíme ovšem dbát na to, že každá složka je jinak důležitá, a proto má každá svou váhu. Index spotřebitelských cen CPI tedy získáme podílem hodnoty koše v období 1 oproti hodnotě koše v období základním (značíme 0) (Brčák, a další, 2014 stránky 129, 130).

$$\pi(CPI_t) = (CPI_t - CPI_{t-1} / CPI_{t-1}) \quad (7)$$

Dále lze pro výpočet využít **index cen výrobců (PPI)**, který se označuje také jako index velkoobchodních cen a vyjadřuje cenovou hladinu podobně jako CPI. Díky PPI můžeme předpokládat, jakou inflaci lze v nadcházejícím období očekávat. Třetím způsobem je **implicitní cenový deflátor (IPD)**, kterým dokážeme nominální HDP či HNP přepočítat na jejich reálnou hodnotu (Brčák, a další, 2014 str. 130).

Typy inflace

Inflaci lze rozdělit podle typu do tří skupin. Inflace **zjevná** se vyskytuje v případě, kdy roste cenová hladina.

Inflace **potlačená** nastává v případě, kdy se státní orgány snaží inflaci potlačit pomocí administrativních opatření. To ovšem neznamená, že tímto způsobem lze inflaci zastavit. V tomto případě se inflace projeví jiným způsobem na jiných místech (např. rozvoj černého trhu). V případě stálého přetrvávání inflace se přizpůsobením cen opět obnoví rovnováha mezi nabídkou a poptávkou, čímž se z potlačené inflace stává opět inflace zjevná (Brčák, a další, 2014 str. 131).

Třetím typem inflace je inflace **skrytá**, ke které dochází např. chybným sestavením spotřebního koše. Jedná se o zvyšování cen, které se ovšem nepromítají do cenových indexů. Na rozdíl od zjevné inflace, která je pozorovatelná, se skrytá inflace může projevovat zhoršením kvality výrobků bez změny ceny nebo prodeje menšího množství zboží ve stejném obalu stále za nezměněnou cenu (Jurečka, 2017 str. 134).

Typy inflace z kvantitativního hlediska

- mírná (plíživá)
- pádivá
- hyperinflace

Mírná inflace se vyznačuje pomalým tempem. Probíhá delší dobu, tempo růstu výroby je stále rychlejší než tempo růstu cen, tudíž nemá na ekonomiku příliš negativní dopady. Většinou nepřesahuje 10 %. V okamžiku, kdy tempo růstu cen předběhne tempo růstu výroby, mluvíme již o inflaci **pádivé**. Subjekty mají snahu držet peněz co nejméně a její hodnota je již dvojciferná či trojciferná. Jakmile ceny rostou nesrovnatelně rychleji, než jaké je tempo růstu výroby, jedná se o **hyperinflaci**. V tomto okamžiku již peníze ztrácejí svou hodnotu a jediným řešením je měnová reforma. Představuje se čtyř a vícecifernou procentuální hodnotou. V tomto případě už ovšem nejsou výjimkou ani miliony procent (Brčák, a další, 2014 stránky 131, 132).

4 Analytická část

4.1 Česká republika

Česká republika se nachází v srdci Evropy a skládá se ze tří historických zemí: Čech, Moravy a Slezska. Státní hranice sdílí s Polskem (761,8 km), Německem (810,3 km), Rakouskem (466,3 km) a Slovenskem (251,8 km). Rozloha České republiky je 78 866 km² a země se skládá ze 14 krajů (Pražský hrad, 2022). Žije zde přibližně 10,5 milionu obyvatel, z toho v hlavním městě Praha žije přibližně 1,3 milionu obyvatel (ČSÚ 2020). V České republice patří k nejrozvinutějším průmyslovým odvětvím průmysl strojírenský a potravinářský. V kategorii spotřebního průmyslu patří mezi nejrozvinutější tradiční průmyslová odvětví výroba textilu, oděvů, obuvi a porcelánu. Nejvýznamnější produkci v zemědělství zastává produkce mouky, cukru, masa a piva, přičemž významnou plodinu pro export představuje chmel (Pražský hrad, 2020).

4.1.1 Vývoj nezaměstnanosti v letech 2008 až 2021

Graf č. 4 zachycuje vývoj nezaměstnanosti v České republice v období let 2008 až 2021. V roce 2008 činila míra nezaměstnanosti 4,4 % a dosahovala tak nejnižší hodnoty od roku 1996. Ke zvýšení zaměstnanosti docházelo v sekundárním sektoru. Průmysl zaznamenal zvýšení o 34,1 tisíc zaměstnaných osob na 1 566,6 tisíc osob. Ve stavebnictví docházelo k nárůstu o 15,2 tisíce osob na 461,9 tisíc. Naopak pokles zaznamenal primární a terciární sektor. Zaměstnanost v primárním sektoru klesla o 10,4 tisíce osob na 165,7 tisíc. V terciárním sektoru se zvýšila zaměstnanost o 41,8 tisíce osob na 2 808,5 tisíc. Ke konci roku 2008 zasáhla Českou republiku světová hospodářská krize, která se začala projevovat nedostatkem pracovních míst a následným snížením zaměstnanosti (MPSV, 2009).

Rok 2009 byl obdobím hospodářské recese. V tomto roce došlo k vysokému ovlivnění trhu práce hospodářskou krizí, která nastala závěrem roku 2008. Na základě této skutečnosti docházelo k nedostatku zakázek a následnému propouštění zaměstnanců nejdříve v automobilovém a sklářském průmyslu, později i v dalších odvětvích, zejména ve zpracovatelském průmyslu. Míra nezaměstnanosti v tomto roce vzrostla na 6,7 %, to tedy činí rozdíl oproti roku 2008 o 2,3 % p. b. Míra nezaměstnanosti a počty uchazečů o zaměstnání se tak zvyšovaly v průběhu celého roku 2009. Zatímco se zaměstnanost snížila v primárním a sekundárním sektoru, terciární sektor zaznamenal nárůst o 60,9 tisíce

pracujících osob. Nejvyšší míru nezaměstnanosti zaznamenaly okresy Jeseník (16,9 %), dále Most (16,4 %), Hodonín (15,9 %), Znojmo a Bruntál (15,4 %) (MPSV, 2010).

Hospodářská krize měla vliv i na první měsíce roku 2010, kdy míra nezaměstnanosti činila 7,3 %, poté se začala postupně snižovat. Ve druhé polovině roku docházelo k jejímu mírnému zvyšování v souvislosti s příchodem čerstvých absolventů na pracovní trh. Výrazný nárůst se projevil až v prosinci s novou legislativou platnou od 1. ledna 2011 z důvodu zpřísnění podmínek nároku na podporu v nezaměstnanosti. Tato skutečnost přiměla mnohé nezaměstnané k přihlášení se do evidence úřadu práce ještě ke konci roku 2010. Ke 31. prosinci 2010 nejvyšší míru nezaměstnanosti v tomto roce nejvíce pocítily okresy Jeseník (19,7 %), dále Bruntál (17,9 %), Most (16,5 %), Hodonín (16,3 %), Děčín (15,7 %), Znojmo (14,7 %) (MPSV, 2011).

V roce 2011 nezaměstnanost navzdory příchodu čerstvých absolventů klesala. Došlo tak ke snížení oproti předchozímu roku o 0,6 p. b., a nezaměstnanost tak činila 67 %. Výjimkou byl pouze prosinec, kdy nezaměstnanost mírně vzrostla v důsledku obvyklých sezonních vlivů. V tomto roce po dlouhém nárůstu zaznamenal pokles počtu zaměstnaných terciární sektor a na zvýšení zaměstnanosti se podílely především ženy. Ke 31. prosinci 2011 nejvyšší míru nezaměstnanosti v tomto roce pocítil okres Jeseník (16,8 %), následovaly Bruntál (16,5 %), Most (15,6 %), Hodonín (14,5 %), Znojmo (14,1 %), Děčín (13,9 %) (MPSV, 2012).

Další dva roky, 2012–2013, docházelo ke stagnaci a poklesu ekonomické výkonnosti. Míra nezaměstnanosti se v těchto dvou letech udržovala na úrovni 7 %. V prvním pololetí roku 2012 meziroční pokles postupně zpomaloval. Hodnota míry nezaměstnanosti dosahovala v lednu 9,1 %, v červnu 8,1 %, ve druhém pololetí se poté nezaměstnanost začala zvyšovat a vzrostla na 9,4 % (MPSV, 2013). V roce 2013 se nezaměstnanost projevovala v sekundárním sektoru, zejména v průmyslu a ve stavebnictví. Na zvýšení zaměstnanosti se podílely do dvou třetin ženy a v poměru k zastoupení mužů došlo ke snížení na 56,6 %, naopak u žen ke zvýšení na 43,4 % (MPSV, 2014).

V roce 2014 docházelo v důsledku zvýšení počtu zaměstnaných osob a úbytku nezaměstnaných osob o 45,3 tisíce ke snížení obecné míry nezaměstnanosti oproti předchozímu roku 2013 o 0,9 p. b. na 6,1 %. V polovině roku 2014 byly od poloviny roku 2012 poprvé počty osob registrovaných na úřadu práce meziročně nižší. Ke 31. prosinci 2014 bylo na úřadu práce evidováno 541,9 tisíce uchazečů. Na zvýšení zaměstnanosti se v tomto roce podílel především sekundární sektor (průmysl včetně stavebnictví). Zaměstnanost

vzrostla také v terciárním sektoru, naopak poklesla v primárním sektoru. Dále se na zvýšení zaměstnanosti podíleli především muži, jejichž počet se zvýšil o 22,9 tisíce. Poměr zastoupení mužů a žen zůstal stejný jako v předchozím roce 2013 (MPSV, 2015).

V následujícím roce 2015 činila obecná míra nezaměstnanosti 5 %, což představovalo pokles o 1,1 p. b. oproti předchozímu roku. Tímto vývojem byla dosažena nejnižší úroveň za posledních osm let a společně s Německem dosahovala Česká republika nejnižší míry nezaměstnanosti v rámci celé Evropské unie. V rozdělení dle dosaženého stupně vzdělání zastupovali nejnižší míru nezaměstnanosti vysokoškoláci (2,3 %) a osoby se středoškolským vzděláním s maturitou (3,2 %). Naopak vysoká míra nezaměstnanosti byla zaznamenána u osob se základním vzděláním (22,8 %) (ČSÚ, 2016). Zaměstnanost v primárním sektoru se po poklesu v roce 2014 meziročně zvýšila na 147,5 tisíce osob. Tak tomu bylo i v sekundárním sektoru, ve kterém došlo k nárůstu na 1 917 tisíce osob. V terciárním sektoru došlo také k nárůstu zaměstnaných osob na 2 977,4 tisíce osob. Jeho podíl na celkové zaměstnanosti se ovšem snížil (MPSV, 2016).

V roce 2016 se míra nezaměstnanosti snížila oproti roku 2015 o 1 p. b. a činila tak 4 %. V každém sektoru docházelo ke zvýšení zaměstnanosti, nejvíce ovšem v sekundárním sektoru, kde zaměstnanost vzrostla o 39,1 tisíce na 1 966,1 tisíce osob (MPSV, 2017). Ke snížení míry nezaměstnanosti docházelo ve všech úrovních vzdělání. Do skupiny s nejnižší mírou nezaměstnanosti opět řadíme vysokoškoláky (1,8 %) a středoškoláky s maturitou (2,3 %). Navzdory vysokému snížení byla nejvyšší míra nezaměstnanosti zaznamenána mezi osobami se základním vzděláním (18,7 %) (ČSÚ, 2017).

Obecná míra nezaměstnanosti vykazovala v roce 2017 pokles o 1,1 p. b. a dosahovala hodnoty 2,9 %. Na jedno volné pracovní místo připadalo 1,8 uchazeče o zaměstnání (MPSV, 2018). To znamená, že za těchto okolností může pracovat každý, kdo projeví zájem, a ekonomika dosáhne stavu plné zaměstnanosti. I tento rok se míra nezaměstnanosti snížila na všech úrovních vzdělání. Vysokoškoláci dosahovali trvale nejnižší hodnoty (1,3 %), následovali středoškoláci s maturitou (1,6 %), lidé se středoškolským vzděláním bez maturity (3 %) a přes velké opětovné snížení dosahovaly vysoké hodnoty osoby se základním vzděláním (10,1 %) (ČSÚ, 2018).

V roce 2018 činila obecná míra nezaměstnanosti 2,2 %. Došlo tedy ke snížení o 0,7 % p. b. oproti přechozímu roku. V důsledku pozitivní ekonomické situace se snižoval počet nezaměstnaných osob a současně tak docházelo ke zvyšování zaměstnávání

znevýhodněných osob. Na jedno volné pracovní místo připadalo 0,8 uchazeče. Tato hodnota je více než polovinu nižší ve srovnání s rokem 2017 (MPSV, 2019).

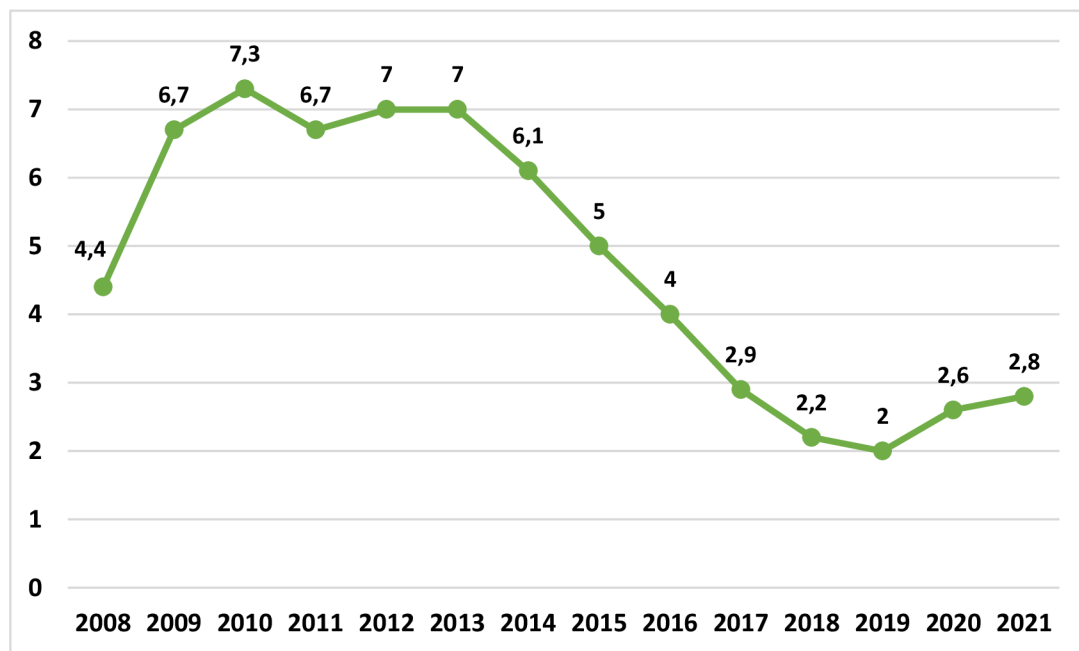
V roce 2019 byla hodnota obecné míry nezaměstnanosti nízká. Ve srovnání s předchozím rokem klesla o 0,2 % a dosahovala tak hodnoty pouhých 2 %. Ke 31. prosinci 2019 byl zaznamenán pokles počtu uchazečů o zaměstnání, a to ve všech skupinách stupně vzdělání, především u osob vyučených. Zaměstnaných mužů i žen přibylo. Zastoupení žen mezi zaměstnanými tedy vzrostlo na 44,4 %, počet pracujících mužů se ovšem snížil na 55,6 %. V primárním i sekundárním sektoru zaměstnanost klesla, a naopak se zvýšila v terciárním sektoru (MPSV, 2020).

V roce 2020 s příchodem pandemie covidu-19, která již začátkem roku zasáhla celý svět, docházelo ke změně doposud klesajícího trendu míry nezaměstnanosti, jež se zvýšila o 0,6 p. b. na 2,6 %. Nejprve docházelo ke stagnaci v březnu, duben byl již měsícem výraznějšího nárůstu, k dalšímu mírnějšímu nárůstu poté docházelo v následujících měsících, zejména květnu a červnu. Ke snížení zaměstnanosti docházelo ve všech sektorech, nejvýraznější dopad byl však zaznamenán v terciárním sektoru, v rámci kterého zaregistrovala pokles počtu zaměstnaných tato odvětví: doprava a skladování (o 26 tisíce), ubytování, stravování a pohostinství (o 20,9 tisíce), velkoobchod a maloobchod, opravy motorových vozidel (o 12,8 tisíce), kulturní, zábavní a rekreační činnost (o 9,2 tisíce). Naopak k nárůstu zaměstnanosti došlo v odvětví: veřejné správy a obrany, povinné sociální zabezpečení (o 14,6 tisíce), v odvětví informační a komunikační činnosti (o 10,2 tisíce), zdravotní a sociální péče (o 9,8 tisíce) a v odvětví vzdělání (o 4 tisíce). V závěru roku 2019 zaznamenal úřad práce ČR 215,5 tisíc evidovaných uchazečů o zaměstnání. Koncem roku 2020 se počet zvýšil o 76,5 tisíce na 292 tisíc. V počtu zaměstnaných mužů i žen došlo ke snížení. Žen bylo zaměstnáno o 45,7 tisíce méně a u mužů došlo ke snížení počtu o 22,5 tisíce. Důvodem, proč nezaměstnanost postihla větší počet žen, bylo uzavření více oblastí, kde mají ženy větší zastoupení než muži (MPSV, 2021).

V prvním čtvrtletí roku 2021 vzrostl počet nezaměstnaných osob oproti čtvrtému čtvrtletí roku 2020 o 13,1 tisíce. V celkovém počtu nezaměstnaných osob ve věku 15 a více let došlo k meziročnímu navýšení o 73,3 tisíce. Ve druhém čtvrtletí klesl průměrný počet nezaměstnaných osob o 9,8 tisíce a nadále se celkový počet nezaměstnaných osob ve věku 15 a více let zvýšil na hodnotu 158,6 tisíce. K opačné situaci docházelo ve třetím čtvrtletí roku 2021, kdy se průměrný počet nezaměstnaných osob v porovnání s předchozím čtvrtletím snížil o 8,3 tisíce a dosahoval tak hodnoty 145,6 tisíce. Snižování pokračovalo

nadále i na konci roku, kdy ve čtvrtém čtvrtletí roku 2021 činila hodnota průměrně nezaměstnaných osob 118,3 tisíce. Nezaměstnaných osob jeden rok a déle, meziročně přibýlo o 18,2 tisíce a jejich počet dosahoval hodnoty 52,8 tisíce (ČSÚ, 2022).

Graf č. 4: Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2008 až 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2023

4.1.2 Vývoj HDP v ČR v letech 2008 až 2021

Hrubý domácí produkt je základní ukazatel využívaný k měření výkonnosti ekonomiky. Česká republika se za sledované období dostala třikrát do recese. Prvního dna dosáhla v prvním čtvrtletí roku 2009, následkem nepříznivého globálního hospodářského vývoje spojeného s výrazným poklesem poptávky, který měl vliv na českou ekonomiku v závěru 2008. Roku 2009 tedy HDP klesl na hodnotu -4,7 %, zatímco v předchozím roce činil 2,7 %. Ovšem dále v první polovině roku míru mezičtvrtletního poklesu korigovala. Následně ve třetím čtvrtletí docházelo k návratu růstu a v roce 2010 již hrubý domácí produkt činil 2,4 % (MPO, 2010).

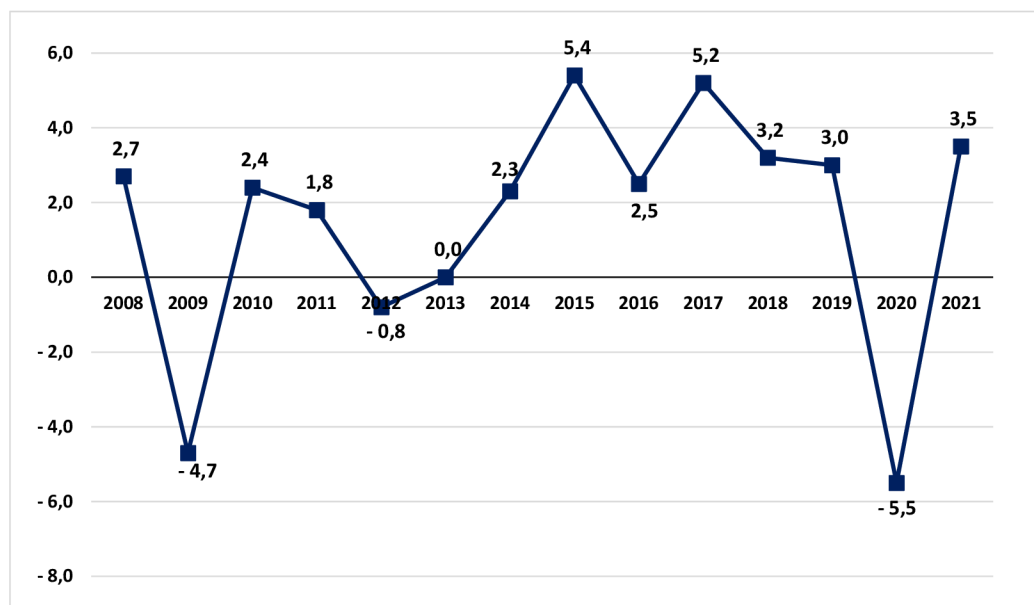
V roce 2011 česká ekonomika zpomalovala v každém čtvrtletí. Hlavní příčina zpomalování spočívala ve vnitřním prostředí a jediný růstový impulz zastával zahraniční obchod. Rok 2012 byl dalším obdobím recese. Vývoj české ekonomiky nejvíce ovlivnily výdaje domácností na konečnou spotřebu a jednalo se o nejhlubší pokles spotřeby v českých domácnostech. Pokles hrubého domácího produktu započal již v prvních měsících a nadále

se prohluboval na hodnotu -0,8 %. V následujícím roce 2013 se výkonnost ekonomiky postupně zlepšovala. Meziroční poklesy v prvních třech čtvrtletích již nebyly tak zřetelné, naopak se mírnily a v posledním čtvrtletí tohoto roku již HDP oproti předchozímu období stoupl o 0,8 %. Tento pozitivní růst pokračoval i v následujících letech. V roce 2014 se HDP zvýšil o 2,3 %. V následujícím roce 2015 se ekonomice dařilo nejvíce za posledních osm let a v případném porovnání s Evropou byl její vývoj výjimečný. V závěru roku došlo navzdory silnému růstu hrubého domácího produktu za celý rok a vysoké meziroční dynamice ve čtvrtletích ke zpomalení ekonomiky České republiky. Hrubý domácí produkt stagnoval a faktory, které působily na růst české ekonomiky začaly vyprchávat, tím tedy začala ekonomika ztrácet dynamiku.

Po takto úspěšném roce česká ekonomika v následujícím roce 2016 zvolnila a snížila se na 2,5 % zejména díky odeznění vlivu dočerpávání fondů EU. HDP v následujícím roce 2017 opět dynamicky vzrostl a činil 5,2 %. Tomuto zrychlení nárůstu napomohla součinnost všech složek HDP. V první polovině roku růst ovlivnila především domácí spotřeba, která byla poháněna zvýšením výdělků, a zahraniční poptávka. V druhé polovině roku podpořila růst navíc i investiční aktivita. Největším tahounem hospodářského růstu v roce 2018 zastávala domácí poptávka, konkrétně spotřeba. Nadále docházelo posílení investiční aktivity domácností, nefinančních podniků a vládních institucí. Z důvodu oslabení dynamiky růstu některých důležitých obchodních partnerů docházelo k menšímu přispívání zahraniční poptávky k růstu. Zpomalení meziroční dynamiky lze přisuzovat nižšímu růstu vývozu do Německa, avšak na druhé straně došlo k posílení vývozu do menších destinací. Dynamika v následujícím roce 2019 oproti předchozímu roku zpomalovala. Již pátým rokem zůstala pevnou oporou meziroční dynamiky domácí spotřeba a na růstu se také z menší části podílela bilance zahraničního obchodu. V rámci Evropské unie byl český hospodářský růst považován nadále za nadprůměrný, naopak v zemích mimo EU došlo ke zpomalení.

Českou republiku v roce 2020 silně zasáhla pandemie covidu-19 a došlo po šestiletém růstu k propadu HDP na -5,5 %. Tento propad byl nejvýraznější od vzniku samostatné České republiky. Hlavním důvodem celoročního poklesu HDP v tomto roce byly spotřební výdaje domácností a výdaje na tvorbu kapitálu. Naopak kladně přispěly výdaje vládních institucí. V roce 2021 došlo opět ke kladnému vývoji a HDP činil 3,5 %. Nejdůležitějším faktorem celoročního růstu byly výdaje na konečnou spotřebu domácností a změna stavu zásob. Pozitivně přispěla také spotřeba domácností, výdaje vládních institucí a tvorba kapitálu. Naopak negativní vliv měla následně zahraniční poptávka.

Graf č. 5: Vývoj HDP v ČR v letech 2008 až 2021 (v %)

Zdroj: vlastní vypracování dle ČSÚ, 2023

4.1.3 Nezaměstnanost v ČR dle věku v letech 2008 až 2021

Tabulka č. 1 představuje míru nezaměstnanosti dle věku v letech 2008–2021. Nejvyšší míru nezaměstnanosti zastupuje skupina mladých osob ve věku 15–19 let a také absolventi ve věku 20–24 let. Tyto osoby spadají do nejohroženějších skupin v důsledku jejich nedostatečné praxi a zkušenostem. Nejvyšší míra nezaměstnanosti u osob ve věku 15–19 let dosahovala 46,5 % v roce 2011, nejnižší hodnotu (15,8 %) vykazovala v roce 2019. U skupiny osob ve věku 20–25 let nabýval nejvyšší hodnoty rok 2013 a to 16,8 %. Nejnižší hodnotu vyazuje rok 2019 (4,5 %).

Tabulka 1: Nezaměstnanost v ČR dle věku v letech 2008 až 2021 (v %)

věková skupina/rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15 až 19 let	24,4	34,5	39,2	41,7	46,5	43,1	36,8	31,8	24,6	22,1	18	15,8	21,6	25,7
20 až 24 let	8	14,3	15,9	15,4	16,7	16,8	13,6	10,7	9,2	6,5	5,6	4,5	6,5	6,2
25 až 29 let	4,1	8,2	9,4	7,9	8,9	8,1	7,4	6,7	5,5	3,5	3,1	2,6	3,9	3,6
30 až 34 let	4,7	6,6	6,2	6,1	6,4	7,2	6,6	5,9	4,3	2,9	2,4	2,6	3,6	3,2
35 až 39 let	3,7	5,1	5,5	5,3	5,6	6,2	5,5	4,6	3,2	3	2,2	1,9	2,5	3,2
40 až 49 let	3,2	4,9	5,6	5,1	5,1	5,2	4,4	3,6	2,9	2,2	1,6	1,4	1,9	2,4
45 až 49 let	4,2	5,1	5,9	5,4	5,2	5,2	5	3,5	2,6	2,1	1,5	1,4	1,6	1,8
50 až 54 let	3,9	5,6	6,6	6,2	6,1	5,8	5	4,2	3,4	2,6	1,8	1,5	1,9	2,3
55 až 59 let	4,4	6,2	7,4	6,6	6,6	6,4	5,5	5,1	4,2	2,7	2,1	2,2	2,3	2,6
60 až 64 let	2,3	4	4	3,5	3,8	4,3	3,7	2,8	3,2	1,8	1,7	1,5	1,3	2,1
65+ let	4	0	1,5	1,4	2,9	1,5	1,2	1,1	0,8	0,9	0,9	0,5	0	0

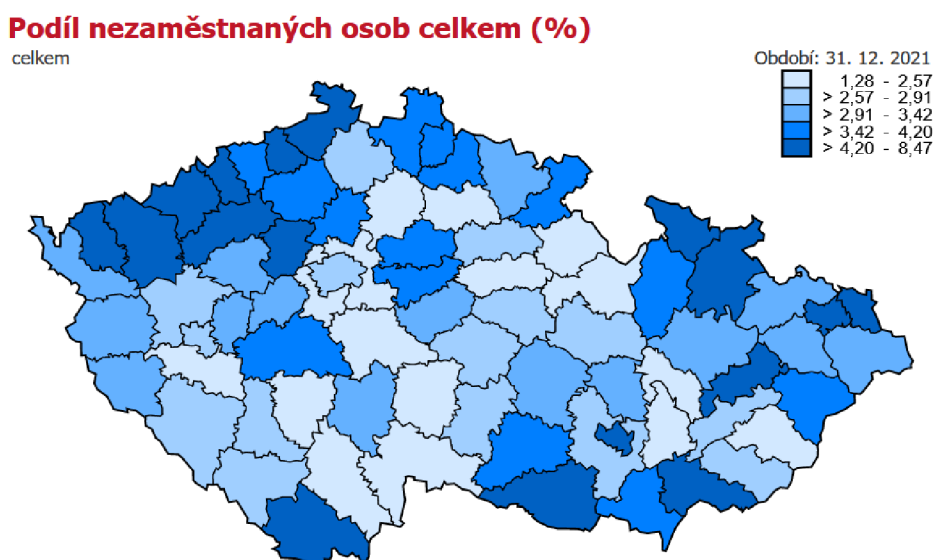
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2023

4.1.4 Nezaměstnanost v krajích ČR v letech 2008 až 2021

Česká republika se dělí na 14 samosprávných krajů, přičemž každý z nich má své krajské město. Trh práce má v České republice regionální charakter. Lze tedy říci, že odlišné geografické, demografické, historické, sociální, a především ekonomické podmínky v určitých krajích významně ovlivňují výši zaměstnanosti a výrazně určují profesní i odvětvovou strukturu společně s mírou nezaměstnanosti na regionálním trhu práce. Rozdíl lze sledovat také v podmínkách pro přijímání nových pracovníků, který se také následně promítá v uplatnění absolventů.

Česká republika se nadále člení na 76 okresů, do nichž není započítána Praha, ta se samostatně dělí na 10 číslovaných obvodů. Obrázek č. 1 zobrazuje podíl nezaměstnaných osob v jednotlivých okresech za rok 2021. Okresy s nejvyšší nezaměstnaností, která je vyobrazena nejtmašší barvou, nalezneme v krajích Karlovarském, Ústeckém, Olomouckém, Moravskoslezském, Jihomoravském a Jihočeském. Zde dosahují hodnoty až 8,47 %. Naopak okresy s nejnižší nezaměstnaností, vyznačené nejsvětější barvou nalezneme v krajích Plzeňském, Královéhradeckém, Pardubickém, Olomouckém, Zlínském, Jihomoravském, Jihočeském a Středočeském. Tyto kraje vykazují hodnoty v rozmezí 1,28–2,57 % (ČSÚ, 2022).

Obrázek 1: Podíl nezaměstnaných osob v okresech ČR v roce 2021 (v %)

Zdroj: ČSÚ, 2023

Nejvyšší míru nezaměstnanosti zaznamenává dlouhodobě kraj Ústecký, kde v roce 2010 dosahovala hodnota výše 11,2 %. Dále vysokou míru nezaměstnanosti vykazují také kraje Karlovarský a Moravskoslezský. Tyto tři kraje spadají do strukturálně postižené oblasti České republiky z důvodu jejich zaměření na těžký průmysl v minulosti. Po omezení jeho významu zde došlo k masivnímu nárůstu nezaměstnanosti. Dalším z důvodů vysoké nezaměstnanosti v těchto krajích je nesoulad mezi nabídkou a poptávkou, který je ovlivněn nenavazujícími obory škol na praxi. Hlavnějším důvodem vysoké nezaměstnanosti především v Ústeckém kraji je velmi nízká úroveň kvalifikace a vzdělání zaměstnanců. V tomto kraji je tedy nejvyšší podíl obyvatel pouze se základním vzděláním, a naopak nejnižší s vysokoškolským titulem. V posledních letech si kraje nevedou tak jako dříve, ovšem v důsledku odlivu čerstvých absolventů škol do ostatních krajů zastupují kraje s nejvyššími hodnotami. Naopak nejnižší hodnoty představuje Hlavní město Praha, kde míra nezaměstnanosti v roce 2018 činila pouhých 1,3 %. V Praze se nízké procento nezaměstnanosti udržuje dlouhodobě, podobně jako ve Středočeském kraji, který v roce 2018 dosahoval stejné hodnoty.

Tabulka 2: Nezaměstnanost v krajích ČR v letech 2008 až 2021 (v %)

kraj/rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hlavní město Praha	1,9	3,1	3,8	3,6	3,1	3,1	2,5	2,8	2,2	1,7	1,3	1,3	2,3	2,3
Středočeský kraj	2,6	4,4	5,2	5,1	4,6	5,2	5,1	3,5	3,1	2,1	2	1,3	1,9	2,5
Jihočeský kraj	2,6	4,3	5,3	5,5	5,7	5,2	5,9	4	2,8	2,2	1,4	1,8	1,8	1,8
Plzeňský kraj	3,6	6,3	5,9	5,2	4,8	5,2	5,1	3,8	3,4	1,9	1,5	1,3	2,2	3,1
Karlovarský kraj	7,6	10,9	10,8	8,5	10,5	10,2	9	6,7	5,4	3,3	2,9	4,2	4,7	5,7
Ústecký kraj	7,9	10,1	11,2	9,9	10,8	9,4	8,5	7,6	5,1	3,5	3,6	2,5	3,7	3,7
Liberecký kraj	4,6	7,8	7	7,2	9,3	8,3	6,5	5,5	4,4	3,7	1,9	1,8	2,9	2,6
Královéhradecký kraj	3,9	7,7	6,9	7,1	7,1	8,2	6,2	5,6	4,1	2,2	2,3	1,6	2,6	2,3
Pardubický kraj	3,6	6,4	7,2	5,6	7,7	8,4	6,4	4,6	3,7	2,7	1,7	1,6	1,6	2,3
Kraj Vysočina	3,3	5,7	6,9	6,4	6,4	6,7	5,6	4,7	3,2	2,7	1,7	1,4	2,2	2,1
Jihomoravský kraj	4,4	6,8	7,7	7,5	8,1	6,8	6,1	5	3,9	3,3	2,6	2,1	2,3	2,5
Olomoucký kraj	5,9	7,6	9,1	7,6	7,7	9,2	7,7	5,9	3,7	3,1	2,6	2,4	3,1	2,6
Zlínský kraj	3,8	7,3	8,5	7,6	7,4	6,8	6,1	4,7	4	3,6	1,8	2	1,9	1,8
Moravskoslezský kraj	7,4	9,7	10,2	9,3	9,5	9,9	8,6	8,1	6,9	4,7	3,7	3,7	3,6	4,6

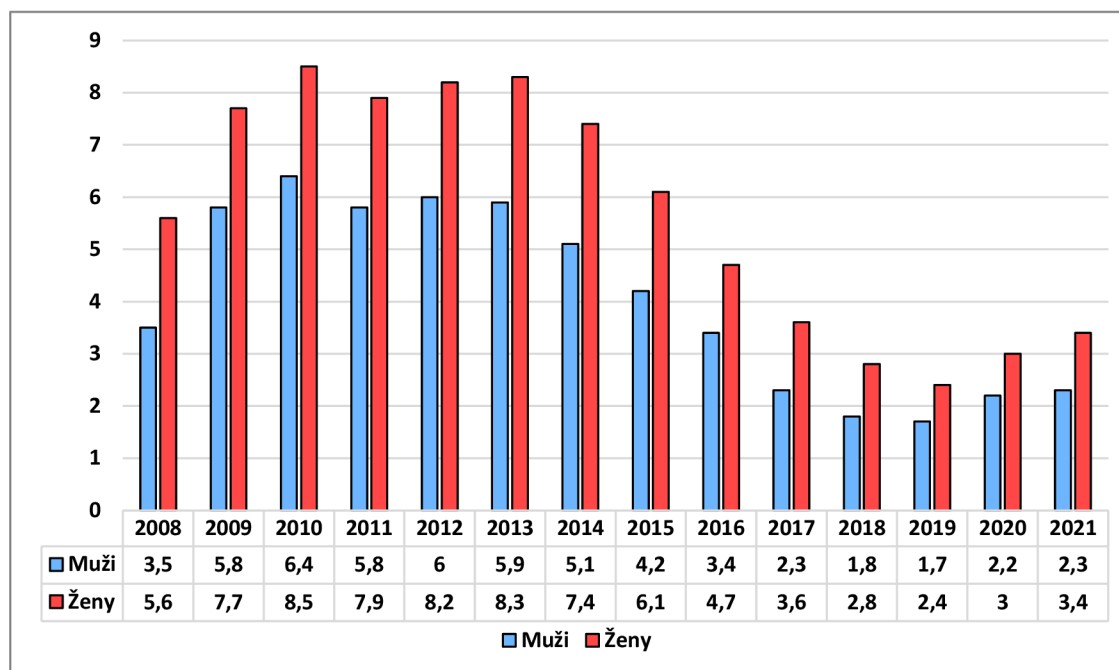
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2023

4.1.5 Nezaměstnanost v ČR dle pohlaví v letech 2008 až 2021

Graf č. 6 znázorňuje porovnání nezaměstnanosti žen a mužů v České republice. Vyplývá z něj, že průměr nezaměstnaných žen v České republice dosahuje výrazně vyšších hodnot, než činí průměr nezaměstnaných mužů. Největší rozdíly vykazuje věkové rozmezí 29 až 39 let. Ženy i v dnešní době bývají nuceny čelit tomu, že jim bývá přisuzována nižší hodnota pracovní síly. Mezi hlavní příčiny této nerovnosti postavení mužů a žen na trhu práce lze zařadit mateřství. Ženy jsou považovány především za matky či hospodyně. U mnoha žen dochází ve srovnání s muži, kteří jsou stále považováni za hlavní zdroj příjmu rodiny, k situacím, kdy si nejprve založí rodinu, a až poté se pouštějí do budování kariéry. To může být také jeden z důvodů, proč zaměstnavatelé raději přijmou muže, jelikož ti se vesměs o chod domácnosti starají v menší míře, rovněž zde odpadá nutnost zůstat na mateřské s dětmi.

Vysoký procentuální rozdíl se vyskytuje v roce 2008 v době hospodářské krize, která zasáhla nejvíce průmysl a stavebnictví. V těchto odvětvích bývají zaměstnávání především muži, proto tento faktor mohl mít za následek snížení rozdílu v nezaměstnanosti mezi muži a ženami v následujícím roce. V roce 2009 se zvýšila míra nezaměstnanosti u mužů o 2,3 p. b. a u žen o 2,1 p. b. Registrovaná míra nezaměstnanosti se v tomto roce změnila oproti předcházejícímu roku nejvíce v krajích Moravskoslezském, Zlínském a Olomouckém. Naopak ke zvýšení došlo v krajích Plzeňském a Libereckém. Dále v tomto roce zastupovali skupinu s nejvyšším počtem nezaměstnaných mužů a ženy se středním odborným vzděláním bez maturity s výučním listem a nejméně nezaměstnaných se vyskytovalo ve skupině s vyšším odborným vzděláním a se středním vzděláním bez maturity. V roce 2009 se zvýšila nezaměstnanost především u mužů. Ovšem již v roce 2010 se zvýšení nezaměstnanosti týkalo mužů i žen téměř stejnou měrou. V roce 2011 se míra nezaměstnanosti naopak snížila u obou pohlaví o stejných 0,6 p. b. K výraznému poklesu dochází u mužů v roce 2013, kdy jejich míra nezaměstnanosti začala rapidně klesat až do roku 2019. U žen k tomuto poklesu došlo o rok později, tedy v roce 2014. V těchto letech byl také zaznamenán největší rozdíl v porovnání nezaměstnanosti mezi těmito dvěma pohlavími. Naopak v roce 2020 byl tento rozdíl nejmenší, činil pouze 0,7 p. b.

Graf č. 6: Nezaměstnanost v ČR dle pohlaví v letech 2008-2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2023

4.2 Spolková republika Německo

Spolková republika Německo (SRN) je přímořským státem ležícím ve střední Evropě a jeho rozloha činí 357 021 km². Německo je parlamentní republikou. Hlavu státu představuje prezident, který jmenuje spolkové kancléře a stát reprezentuje navenek. Oficiálním jazykem je němčina a oficiální měnou euro. Německo je zakládajícím státem EU a je také členem Schengenu, NATO, OSN a G8. Hlavním městem je Berlín a mezi další velká sídla patří Hamburk, Mnichov, Kolín nad Rýnem a Frankfurt nad Mohanem. Německo tvoří 16 spolkových zemí, a to: Bádensko – Wüttembersko, Bavorsko, Berlín, Braniborsko, Brémy, Dolní Sasko, Hamburk, Hesensko, Meklenbursko – Přední Pomořansko, Severní Porýní – Vestfálsko, Porýní – Falc, Sársko, Sasko – Anhaltsko, Šlesvicko – Holštýnsko a Durynsko. (Euroskop.cz) Německo sousedí s několika státy. Na severu sdílí hranice s Dánskem a jeho břehy omývá Severní a Baltské moře. V Severním moři leží Severofříské, Východofříské ostrovy, dále ostrov Helgoland a Neuwek, které jsou součástí Německa. V Baltském moři se nacházejí ostrovy Rujána, Fehmarn, Poel, Hiddensee a Usedom, které jsou, stejně jako předchozí vyjmenované ostrovy, také součástí Spolkové republiky Německo. Dále Německo sdílí hranice na západě s Francií, Lucemburskem, Belgií a Nizozemskem. Na jihu sousedí se Švýcarskem, na východě s Polskem, na jihovýchodě

s Českou republikou a Rakouskem. V roce 2020 tvořila průmyslová výroba nejvýznamnější odvětví německého hospodářství s podílem 23,4 %. Na druhém místě bylo odvětví veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče s podílem 19,4 %. Velkoobchod, maloobchod, doprava, ubytování, stravování a pohostinství tvořily 15,8 % hospodářství. Dovoz ze členských států Evropské unie do Německa činí 64 % (14 % z Nizozemska a 6 % z Francie, Polska a také Belgie). V rámci států, které nejsou členy Evropské unie, dosahuje dovoz do Německa z Číny 8 % a ze Spojených států 5 %.

4.2.1 Vývoj nezaměstnanosti v SRN v letech 2008 až 2021

Následující graf č. 7 znázorňuje vývoj nezaměstnanosti v Německu v letech 2008 až 2021. Lze vypořádat, že míra nezaměstnanosti měla po sledované období převážně klesající charakter. V roce 2008 dosahovala výše 7,52 %. V následujícím roce se následně zvýšila o 0,22 p. b. a dosahovala tak nejvyšší hodnoty za sledované období (7,74 %). Nezaměstnaných osob v roce 2008 bylo 3,4 milionu. Za celé sledované období pouze v tomto roce převažoval počet nezaměstnaných žen, jichž bylo 7,7 %, nad počtem nezaměstnaných mužů, u kterých hodnota činila o 0,2 p. b. méně, a to 7,5 %. Nejvyšší procento míry nezaměstnanosti (11,8) zastupuje věková skupina 15–19 let. Naopak nejméně nezaměstnaných osob bylo ve věku 40–44 let. Hodnota této věkové kategorie dosahovala 6,3 %. Nadále nejvíce nezaměstnaných osob dosáhlo vzdělání na úrovních 0–2 (úroveň vzdělání jsou podrobněji vysvětleny v kapitole 4.2.6.), na kterých hodnota dosahovala výše 15,3 %. Nejméně nezaměstnaných osob spadalo do úrovně vzdělání 5–8. Zde hodnota činila o 12 p. b. méně, tedy 3,3 %.

V roce 2009 byla zaznamenána nejvyšší hodnota míry nezaměstnanosti u mužů, která činila 8,1 % a přesahovala tím i hodnotu celkové míry nezaměstnanosti. U žen v tomto roce činila hodnota 7,3 %. Nejvyšší hodnota 11,4 % se vyskytovala ve věkové skupině 15–19 let, zatímco nejnižší představovala hodnotu 6,5 % ve věkové skupině 40–44 let. Na úrovních 0–2 byla naměřena nejvyšší míra nezaměstnanosti dle dosaženého vzdělání za celé sledované období a činila 15,7 %, zatímco hodnota na úrovních 5–8 činila 3,4 % a vyskytuje se zde největší procentuální rozdíl za celé sledované období.

Lze říci, že německý trh práce reagoval na velkou recesi jen mírně, díky zásadním reformám před začátkem krize, díky nimž se stala nízkokvalifikovaná pracovní síla produktivní. Mezi faktory ovlivňující tento vývoj lze zařadit rozšiřování krátkodobých úvazků, chování sociálních partnerů a automatické stabilizátory. Nadále firmy postižené

velkou recesí reagovaly usilovně na udržení svých zaměstnanců. Dále docházelo k redukci přesčasových hodin a ke zkrácení pracovní doby pro zvládnutí situace za rozumné náklady (SpringerOpen, 2012). Německo zavedlo tzv. Kurzarbeit, který se v tomto státě využívá v období hospodářské recese. Tedy v případě, kdy firmy nemají dostatek zakázek a jsou nuceny snížit svou produkci. Kurzarbeit jim poté umožňuje ponechat si zaměstnance, kteří pracují méně hodin, případně nepracují vůbec, díky podílu státu na vyplacení jejich mezd. V letech 2008 a 2009 pracovalo v tomto režimu 1,4 milionu zaměstnanců (E15, 2020).

V roce 2010 se počet nezaměstnaných osob snížil na 3,24 milionu. Míra nezaměstnanosti klesla o 0,77 % p. b. a dosahovala hodnoty 6,97 %. Nezaměstnaných mužů ubylo o 0,7 p. b. na hodnotu 7,4 % a počet nezaměstnaných žen dosahoval hodnoty 6,5 %, tedy o 0,8 p. b. méně než v předcházejícím roce. Nejvyšší i nejnižší hodnota se udržovala stále ve věkové skupině. V rozmezí 15–19 let činila hodnota 10,8 %, zatímco ve věku 40–44 let pouze 5,6 %. V tomto roce klesla hodnota na úrovních vzdělání 0–2 o 1 p. b. na hodnotu 14,7 % a na úrovních 5–8 o 0,4 p. b. na hodnotu 3 %. V závěru roku 2010 měl příchod silné zimy za následek mírné zvýšení nezaměstnanosti. Nejznatelnější vliv pocítil stavební průmysl.

V následujícím roce 2011 došlo k nejvýraznějšímu meziročnímu snížení celkové míry nezaměstnanosti o 1,15 % a její hodnota v tomto roce dosahovala 5,8 %. Počet nezaměstnaných osob poklesl na 2,98 milionu. Počet nezaměstnaných mužů klesl o 1,3 p. b. na 6,1 %, čímž přesáhl výši celkové míry nezaměstnanosti o 0,3 %. Nezaměstnaných ubylo o 0,9 p. b. na hodnotu 5,6 %. I v tomto roce bylo nejvíce nezaměstnaných osob ve věku 15–19 let. Míra nezaměstnanosti v této věkové skupině činí 10 %. Nejnižší hodnota 5,2 % se objevuje oproti přechozím rokům ve věkovém rozmezí 50–54 let. I v tomto roce se nadále nejvyšší procentuální míra nezaměstnanosti objevovala u lidí spadajících do úrovně vzdělání 0–2, a to 13 %. Naopak na úrovních 5–8 činila hodnota pouhých 2,4 %. V tomto sledovaném roce pracovalo 70,12 % osob v sektoru služeb, dále 28,24 % osob v oblasti průmyslu a zbylých 1,65 % v zemědělství. Nejvíce volných pracovních míst se na konci roku objevovalo ve zdravotnictví, v gastronomii, sociálních službách a maloobchodu.

Celková míra nezaměstnanosti měla v roce 2012 stále klesající charakter. Ve srovnání s předcházejícím rokem se snížila o 0,42 p. b. a dosahovala hodnoty 5,38 %. Počet nezaměstnaných osob se v tomto roce opět snížil na 2,9 milionu. Nadále nejvyšší míru nezaměstnanosti i přes nejvýraznější pokles oproti minulému roku o 0,9 p. b. zastupuje věková skupina od 15–19 let, ve které její výše dosahuje 9,1 %. O stejnou nejnižší hodnotu

se v roce 2012 dělily dvě věkové skupiny, a to 40–44 let a 45–49 let, kde míra nezaměstnanosti poklesla o 0,9 p. b. na 4,3 %. Počet nezaměstnaných mužů stejně jako počet nezaměstnaných žen nadále klesal. U mužů došlo ke snížení o 0,5 p. b. na 5,6 %, zatímco u žen byl zaznamenán pokles o 0,4 p. b. na hodnotu 5,2 %. I v tomto roce měly největší zastoupení úrovně vzdělání 0–2 a nejmenší úrovně 5–8. Nadále se nejvíce zaměstnaných osob nacházelo v oblasti služeb a nejméně v zemědělství.

V roce 2013 došlo ke zvýšení počtu nezaměstnaných osob na 2,95 milionu. Celková míra nezaměstnanosti klesla o 0,15 p. b. a její hodnota činila 5,23 %. Nezaměstnaných mužů ubylo pouze o 0,1 p. b. na hodnotu 5,5 % a v počtu nezaměstnaných žen došlo k poklesu o 0,3 p. b. na hodnotu 4,9 %. Nejvíce nezaměstnaných osob se nadále nacházelo ve věkové kategorii 15–19 let. Hodnota se oproti minulému roku snížila o 0,9 p. b. a činila 9,1 %. Nejméně nezaměstnaných osob se nacházelo ve věkové kategorii 45–49 let, a to 4,1 %. Míra nezaměstnanosti na úrovních vzdělání 0–2 klesla o 0,3 p. b. na 11,9 %, zatímco na úrovních vzdělání 5–8 došlo k navýšení o 0,1 p. b. na 2,4 %. Nejvíce zaměstnaných osob se nacházelo v sektoru služeb (70,78 %), v průmyslu 27,78 % osob a v zemědělství 1,45 % osob. Dále bylo v tomto roce v Německu hlášeno 456 975 volných pracovních míst.

Rok 2014 přinesl úbytek nezaměstnaných osob o 0,05 p. b. a jejich počet dosahoval hodnoty 2,9 milionu. Celková míra nezaměstnanosti klesla o 0,25 p. b. a činila 4,98 %. U obou pohlaví došlo k poklesu. Míra nezaměstnaných mužů se snížila o 0,2 p. b. na 5,3 % a u žen došlo k poklesu o 0,3 p. b. na hodnotu 4,6 %. Počet nezaměstnaných osob ve věku 15–19 let se oproti roku 2013 zvýšil o 0,3 p. b. a dosahoval hodnoty 8,7 %. Míra nezaměstnanosti ve věku 45–49 let se oproti předchozímu roku snížila o 0,2 p. b. a činila 3,9 %. Hodnota v kategorii úrovní vzdělání 0–2 se zvýšila o 0,1 p. b. na 11,8 %. Naopak v úrovních 5–8 došlo ke zvýšení o 0,1 p. b. na 2,5 %. V tomto roce se snížil počet zaměstnaných osob v oblasti služeb oproti předchozímu roku o 0,26 p. b. V průmyslu došlo ke snížení o 0,73 p. b. a počet zaměstnaných osob v oblasti zemědělství činil 1,43 %. Počet volných pracovních pozic činil 490 310.

Míra nezaměstnanosti v roce 2015 klesla o 0,36 p. b. a činila 4,62 %. Počet nezaměstnaných osob se nadále snižoval na hodnotu 2,79 milionu. Nezaměstnaných mužů ubylo o 0,3 p. b. na hodnotu 5 %. U žen došlo také ke snížení o 0,4 p. b. na 4,2 %. Navzdory druhému nejvyššímu poklesu o 0,8 p. b. se nejvíce nezaměstnaných osob se nacházelo nadále ve věku 15–19 let, a to 7,9 %. Nejmenší procento (3,7 %) zastupuje věková kategorie 45–49 let. Míra nezaměstnanosti na úrovních vzdělání 0–2 se snížila o 0,6 p. b. na hodnotu

11,2 %. Nadále bylo nejméně nezaměstnaných lidí v úrovních vzdělání 5–8. Zde hodnota klesla o 0,2 p. b. na 2,3 %. V tomto roce bylo hlášeno 568 743 volných pracovních míst. Sektor služeb v roce 2015 zaznamenal nejvyšší počet zaměstnanců (70,92 %), naopak nejméně zaměstnaných lidí se vyskytovalo v zemědělství (1,39 %).

V roce 2016 docházelo nadále k úbytku nezaměstnaných osob na 2,69 milionu. Celková míra nezaměstnanosti klesla o 0,5 p. b. na 4,12 %. V tomto roce nadále docházelo k poklesu nezaměstnanosti u obou pohlaví. Hodnota míry nezaměstnanosti klesla o 0,5 p. b. na 4,5 %. U žen došlo k poklesu o 0,4 p. b. na 3,8 %. Největší podíl na nejvyšší hodnotě míry nezaměstnanosti dle věku měli nadále osoby v rozmezí 15–19 let, a to 8 %. Nejnižší hodnota 2,9 % se vyskytovala v rozmezí ve věku 45–49 let. I v tomto roce se vyskytuje největší procentuální zastoupení v úrovních vzdělání 0–2, nejnižší naopak v úrovních 5–8. Rovněž roce nejvíce zaměstnaných osob zastupovalo oblast služeb (71,31 %) a nejméně zaměstnaných osob se objevovalo v zemědělství (1,31 %). V roce 2016 bylo v Německu hlášeno 655 490 volných pracovních míst.

V roce 2017 míra nezaměstnanosti dále klesala. Došlo ke snížení o 0,37 p. b. na hodnotu 3,75 %. Celkový počet nezaměstnaných osob se snížil na 2,53 milionu. Nezaměstnanost mužského pohlaví klesla o 0,4 p. b. na 4,1 % a ženského pohlaví o 0,5 p. b. na 3,3 %. Nadále se nejvyšší hodnota 9,5 % udržovala na úrovních dosaženého vzdělání 0–2 a nejnižší na úrovních 5–8. Nejpočetnější věkovou skupinu nezaměstnaných tvoří nadále lidé v rozmezí 15 až 19 let. Jejich počet se oproti roku 2016 zvýšil o 0,2 p. b. na hodnotu 8,2 %. Nejméně nezaměstnaných osob, tedy 2,7 %, se jich vyskytuje v rozmezí 45 až 49 let. Zde došlo k poklesu oproti předcházejícímu roku o 0,2 p. b. Koncem tohoto roku se nezaměstnanost vyvíjela s ohledem na začátek zimního ročního období oproti ostatním letům lépe. V sektoru služeb bylo zaměstnáno 71,32 % osob, v průmyslu 27,4 % osob a v zemědělství 1,3 % osob.

Rok 2018 přinesl opětovné snížení celkové nezaměstnanosti. Oproti roku 2017 došlo k jejímu poklesu o 0,37 p. b. a hodnota vykazovala 3,38 %. S tím se snížil i počet nezaměstnaných osob na 2,34 milionu. Nezaměstnanost u mužů klesla o 0,3 p. b. na 3,8 %, u žen o 0,4 p. b. na 2,9 %. V tomto roce se nadále nejvíce nezaměstnaných osob nacházelo ve věkové skupině 15–19 let. Hodnota zde poklesla oproti předcházejícímu roku o 0,7 p. b. a činila tak 7,5 %. Po druhé za sledované období zastupovali nejnižší procento nezaměstnanosti měřené dle věkové kategorie lidé ve věku 50–54 let, a to s hodnotou 2,4 %. Nadále se největší procentní zastoupení nezaměstnaných osob nacházelo na úrovních

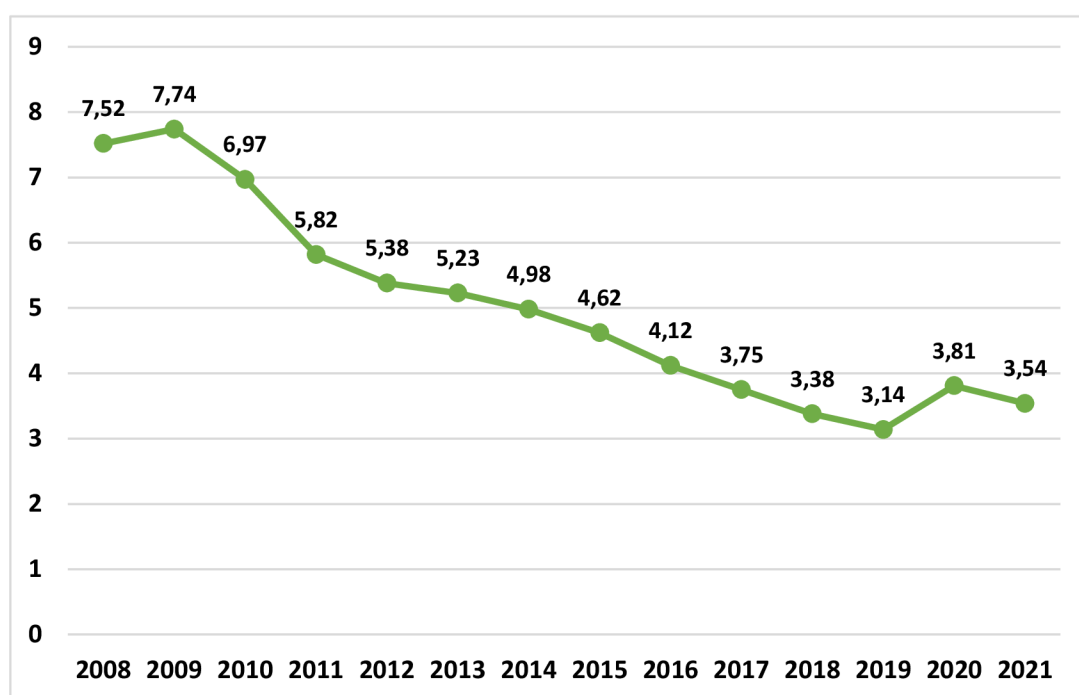
nezaměstnanosti 0–2. Hodnota klesla oproti roku 2017 o 0,7 p. b. na 8,8 %. Nejnižší nezaměstnanost stále zastupovaly osoby na úrovních dosaženého vzdělání 5–8 s hodnotou 1,9 %. Nejvíce zaměstnaných osob se nacházelo stále v sektoru služeb, a to o 0,09 p. b. více než v přechodím roce, v oblasti průmyslu se počet zaměstnaných snížil o 0,06 p. b. a v zemědělství došlo ke snížení pouze o 0,03 p. b. Většina volných pracovních míst se nacházela v oblastech dopravy, logistiky, prodeje, zdravotnictví, energetiky a v automobilovém průmyslu.

V roce 2019 počet nezaměstnaných osob opět klesl na 2,27 milionu, a s tím se zároveň snížila i celková nezaměstnanost o 0,24 p. b. na 3,14 %. Nezaměstnanost u mužského pohlaví klesla o 0,3 p. b. na 3,5 %, u žen o 0,2 p. b. na 2,7 %. Nezaměstnanost na dosažených úrovních vzdělání 0–2 představovala pokles o 0,9 p. b. na 7,9 %. Výrazně nižší pokles nastal v tomto roce na úrovních 5–8, který představoval 0,1 p. b. Nezaměstnanost na těchto úrovních dosaženého vzdělání činila tedy 1,8 %. I nadále nejpočetnější skupina nezaměstnaných osob byla ve věku 15–19 let a nejmenší zastoupení měli lidé ve věku 50–54 let, stejně jako v předešlém roce. V tomto roce se nacházelo nejvíce pracovních míst především ve zdravotnictví a vzdělávání. Nadále mohli lidé naleznout volná pracovní místa také v dopravě, pohostinství a ve stavebnictví. Naopak nejvíce zaměstnaných osob se nadále nacházelo v oblasti služeb (71,61 %), v průmyslu (27,34 %) a v zemědělství (1,21 %).

Rok 2020 přinesl poprvé od roku 2009 stoupající charakter a vlivem koronavirové pandemie skončil v tomto roce vzestupný trend zaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti se v tomto roce zvýšila o 0,67 p. b. na hodnotu 3,81 %. S tím stoupl i počet nezaměstnaných osob na 2,7 milionu. Nezaměstnaných žen i mužů přibylo o 0,7 p. b. U mužského pohlaví činila výsledná hodnota 4,2 %, u ženského poté 3,4 %. Nejvíce nezaměstnaných osob stále zastupovalo věkovou kategorii 15–19 let a nejméně 50–54 let stejně jako v předchozím roce. Nezaměstnanost na úrovních vzdělání 0–2 představovala nejvýraznější rozdíl za celé sledované období. Hodnota se zvýšila o 1,3 p. b. na 9,2 %. Největší procentní rozdíl se objevil také na úrovních 5–8, kde se hodnota zvýšila o 0,8 p. b. na 2,6 %. V roce 2020 došlo ke zvýšení nezaměstnanosti následkem vypuknutí pandemie covidu-19, která zasáhla celý svět začátkem tohoto roku. Největší nárůst nezaměstnanosti byl zpozorován v oblasti služeb. Mezi nejvíce zasažené oblasti patřily obchody, doprava a pohostinství. I v tomto období hospodářské recese byl využíván tzv. Kurzarbeit.

Poslední rok 2021 představoval opětovný mírný pokles. Celková nezaměstnanost klesla o 0,27 p. b. na 3,54 %. Počet nezaměstnaných osob klesl na 2,61 milionu. I v tomto roce klesla nezaměstnanost u obou pohlaví o 0,2 p. b. Nejvyšší nezaměstnanost opět vykazaly osoby ve věku 15–19 let a nejnižší se nachází ve věkové kategorii 50–54 let. Nejvíce zaměstnaných osob se v tomto posledním sledovaném roce nacházelo v oblasti služeb a ostatních průmyslových odvětvích (74,9 %), dalších 23,8 % osob bylo zaměstnáno ve výrobním průmyslu a 1,2 % osob pracovalo v oblasti zemědělství, lesnictví a rybolovu.

Graf č. 7: Vývoj nezaměstnanosti v SRN v letech 2008 až 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle Statista, 2023

4.2.2 Vývoj HDP v SRN v letech 2008 až 2021

Klíčovým prvkem německé ekonomiky jsou malé, střední a velké podniky, které jsou doplněny velkými nadnárodními společnostmi a koncerny. Sektor služeb tvoří zhruba 75 % HDP, průmysl z 23,8 % a zemědělství z 1,3 %.

Německá ekonomika je vysoce provázána se zeměmi mimo Evropskou unii. Z tohoto důvodu zaznamenala větší ekonomický propad následkem omezení exportu do těchto zemí a Německo postihla nejhorší recese od druhé světové války. Na tuto hospodářskou krizi reagovala neuvěřitelným propadem na -5,7 %. V roce 2010 zaznamenala německá ekonomika po jedné z nejhorších krizí tohoto státu nárůst na 4,2 % a docházelo k rychlému zotavení díky vývozu. Tyto okolnosti měly za důsledek také značný nárůst importu do

Německa. Na základě těchto faktorů došlo k vytvoření nových pracovních míst a následné snížení nezaměstnanosti. K růstu HDP v roce 2011 přispívala domácí poptávka více než zahraniční obchod, ačkoliv jeho dynamický růst stále pokračoval. Tohoto roku vzrostly také výdaje na konečnou spotřebu domácností o 1,5 %, vládní výdaje o 1,2 %, fixní tvorba kapitálu do zařízení a vybavení i do stavebnictví. Růst exportu zboží a služeb se snížil na 8,2 %, import klesl na 7,2 %.

V letech 2012 a 2013 činil hrubý domácí produkt 0,4 % a jeho růst, na něj měly vliv růst spotřebních výdajů domácností a navýšení vývozu měl pomalejší tendenci. Lze říci, že tyto faktory měli vliv i na následující růst do roku 2017, ve kterém došlo k navýšení HDP na 2,7 %. Tento fakt lze přisuzovat pozitivnímu hospodářskému vývoji téměř ve všech oblastech ekonomiky. Výjimku tvoří jen zemědělství, lesnictví a rybolov. Zřetelný nárůst nastal v oblasti informací a komunikace (3,9 %), obchodu dopravy a pohostinství (10,3 %). Hlavní faktory pozitivního hospodářského růstu náležely především domácí spotřeba a investice. Privátní spotřeba vzrostla o 2 %, státní výdaje na spotřebu o 1,4 %, hrubé investice se navýšily o 3,6 %. V případě zaměření se na zahraniční obchod došlo ke zvýšení exportu o 4,7 % a importu o 5,2 %.

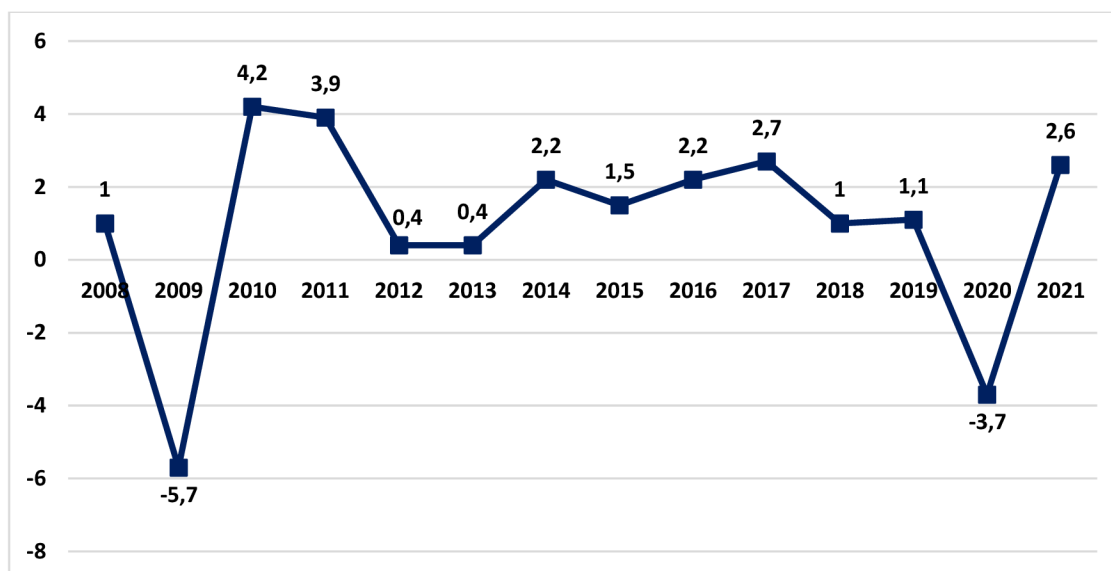
V roce 2018 zaznamenalo Německo nejslabší tempo růstu hrubého domácího produktu za posledních pět let. I přes vyšší výdaje na konečnou spotřebu i výdaje vlády na konečnou spotřebu, tempo růstu bylo výrazně nižší ve srovnání s předchozími třemi lety. Nadále pomalejším tempem meziročně rostl i německý export. Růst hrubého domácího produktu v roce 2019 zapříčinily především spotřební výdaje. V tomto roce dosahovaly výdaje domácností i vlády na konečnou spotřebu vyšší hodnoty než v předchozích dvou letech. Výdaje domácností na konečnou spotřebu se meziročně po očištění zvýšily o 1,6 %, zatímco výdaje vlády na konečnou spotřebu stouply o 2,5 %. Vývoz z Německa v tomto roce nadále pokračoval pomalejším tempem v meziročním růstu.

S rokem 2020 přišel také po desetiletém období růstu propad německé ekonomiky. Hluboká recese nastala především v důsledku pandemie covidu-19 a v Německu nastala situace podobající se finanční a hospodářské krizi v letech 2008 a 2009, ačkoliv hospodářský útlum byl v roce 2009 závažnější než roku 2020. Pandemie zasáhla všechna hospodářská odvětví hlavně v první polovině roku, výrazně tak omezila sektor průmyslu například kvůli dočasnému přerušení globálních dodavatelských řetězců a nadále sektor služeb, kam náleží například obchod, ubytovací a stravovací služby či doprava, ve kterém byl následný propad obzvláště silný s poklesy jako nikdy dříve. Výjimkou se stalo odvětví stavebnictví, které si

v krizi mohlo svou pozici nadále udržet. Pandemie měla ovšem dopad také na vývoz a dovoz zboží a služeb, u kterých byl od roku 2009 poprvé zaznamenán pokles. Tato situace nastala především u dovozu služeb v důsledku prudkého poklesu cestovního ruchu.

Na rozdíl od předchozího roku rostla německá ekonomika v roce 2021 téměř ve všech sektorech. I přes tento fakt ovšem úroveň ekonomiky stále nedokázala dorovnat úroveň před pandemií. Pokles ekonomické výkonnosti byl roku 2021 téměř kompenzován v oblasti školství, zdravotnictví a veřejných služeb. Svou pozici dokázaly udržet a následně výrazně zvýšit svou ekonomickou výkonnost informace a komunikace. V tomto roce docházelo k následnému zotavení z poklesů v roce 2020 v oblasti zahraničního obchodu, který se nacházel již pouze mírně pod úrovní roku 2019.

Graf č. 8: Vývoj HDP v SRN v letech 2008 až 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle OECD, 2023

4.2.3 Nezaměstnanost v SRN dle věku v letech 2008 až 2021

Tabulka číslo 3 představuje míru nezaměstnanosti sledovanou dle věkových kategorií. V Německu je zaveden duální systém odborného vzdělávání, který má již více než stoletou tradici. V roce 2011 bylo duálním systémem vzděláváno přibližně 60 % mladých lidí. Hlavním znakem tohoto typu vzdělávání je spolupráce převážně soukromých firem s veřejnými školami, která je upravována a řízena zákonem o odborném vzdělávání. Duální systém lze definovat také systematickým propojením teoretické výuky a praktické profesní přípravy zajišťující velkou efektivitu výuky. Dalším znakem duálního systému je získání

potřebných profesních zkušeností spojených se zprostředkováním znalostí a dovedností. Studenti vzdělávaní tímto způsobem si mohou otestovat své dovednosti a v budoucnu se z nich stanou plnohodnotní pracovníci. Míra nezaměstnanosti je tedy nejvyšší ve věkové kategorii 15–19 let. V roce 2008 činila míra nezaměstnanosti nejvíce za sledované období, a to 11,8 %. Nejnižší hodnota (7 %) se poté vyskytovala v roce 2019.

Tabulka 3: Nezaměstnanost v SRN dle věku v letech 2008 až 2021 (v %)

věková skupina/rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15 až 19 let	11,8	11,4	10,8	10	9,1	8,4	8,7	7,9	8	8,2	7,5	7	9,2	8,6
20 až 24 let	10,3	11,1	9,5	8	7,7	7,6	7,4	7	6,7	6,2	5,7	5,3	6,4	6,3
25 až 29 let	8,4	9,3	8,4	6,9	6,5	6,7	6,1	5,8	5,3	5	4,6	4,1	5,4	4,8
30 až 34 let	7,7	8,1	7,3	6,1	5,4	5,7	5,5	5,2	4,7	4,3	3,9	3,7	4,6	3,8
35 až 39 let	6,6	6,8	6,7	5,3	5,2	4,8	4,7	4,4	4,1	3,7	3,5	3,2	3,8	3,4
40 až 44 let	6,3	6,5	5,6	4,7	4,3	4,2	4,1	3,8	3,5	3,2	2,9	2,9	3,3	3,2
45 až 49 let	6,5	6,7	5,9	4,8	4,3	4,1	3,9	3,7	2,9	2,7	2,6	2,3	3,2	2,6
50 až 54 let	7,2	7,1	6,3	5,2	4,8	4,5	4,3	3,8	3,3	2,8	2,4	2,2	2,6	2,5
55 až 59 let	8,8	8,2	7,6	6,4	5,5	5,3	4,7	4,4	3,5	3	2,6	2,5	2,9	2,8
60 až 64 let	7,6	7,5	7,6	6,5	6,4	6,3	5,8	5,2	4,4	4	3,3	3,1	3,4	3,5

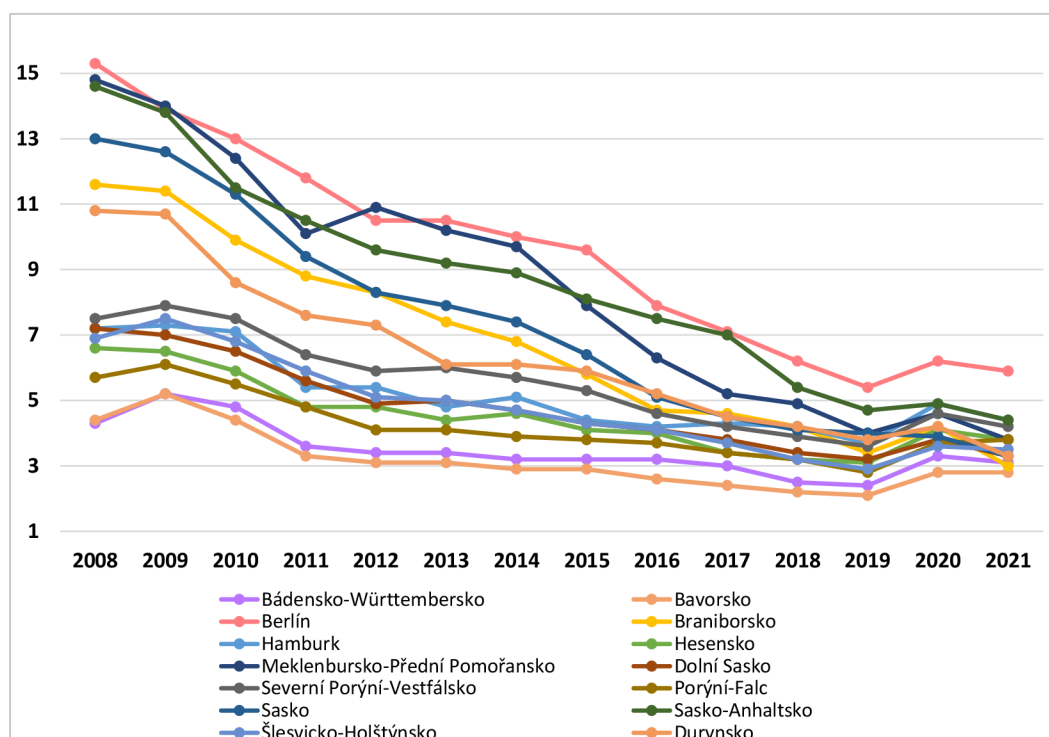
Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat, 2023

4.2.4 Nezaměstnanost ve vybraných spolkových zemích SRN v letech 2008 až 2021

Graf č. 9 zobrazuje vývoj míry nezaměstnanosti osob ve věku 15–64 let ve vybraných spolkových zemích Německa, kde míra vykazuje klesající charakter. Nejvyšší hodnoty (15,3 %) lze vidět v Berlíně. I přes její následující pokles do roku 2019 před vypuknutím pandemie covidu-19 se míra nezaměstnanosti v tomto roce nedostala pod hodnoty dalších dvou největších měst Německa. V roce 2019 činila výše nezaměstnanosti v Hamburku 3,7 % a v Mnichově 2,6 %. V roce 2010 vykazovalo kromě Berlína vysokou míru nezaměstnanosti i Meklenbursko-Přední Pomořansko a Sasko-Anhaltsko. Tyto spolkové země následně zaznamenaly nejprudší pokles, který vedl ke konvergenci napříč německými regiony. V Berlíně byly také v roce 2010 zaznamenány potíže s obsazením volných pracovních míst z důvodů nedostatečné kvalifikace kandidáta, neochoty uchazeče akceptovat pracovní vytížení či nadměrné platové požadavky. Tyto potíže se v průběhu roku stále zvyšovaly. Vysokou míru nezaměstnanosti v Berlíně také vykazaly osoby s migračním původem díky jejich nižší průměrné úrovni vzdělání. To má za příčinu nepřenositelnost jejich titulů přes hranice v důsledku rozdílné kvality znalostí, nedostatek jazykových znalostí či chybějící občanství (OECDiLibrary).

Naopak nejnižší nezaměstnanost se po celé sledované období drží v Bavorsku. Nejvyšší naměřená hodnota se vyskytuje v roce 2009 a činila 5,2 %. V tomto roce tomu tak bylo i ve spolkové zemi Bádensko-Württembersko. Naopak nejnižší hodnota 2,1 % byla naměřena v roce 2019. V posledním sledovaném roce 2021 dosáhl nejvyšší hodnoty mezi východoněmeckými státy Berlín s hodnotou 5,9 %, v západoněmeckých vykazoval nejvyšší hodnotu Hamburk (4,4 %). Nejnižší hodnoty zastupuje ve východoněmeckých zemích Bavorsko (2,8 %) a v západoněmeckých zemích Braniborsko (3,3 %).

Graf č. 9: Nezaměstnanost ve vybraných spolkových zemích SRN v letech 2008 až 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat, 2023

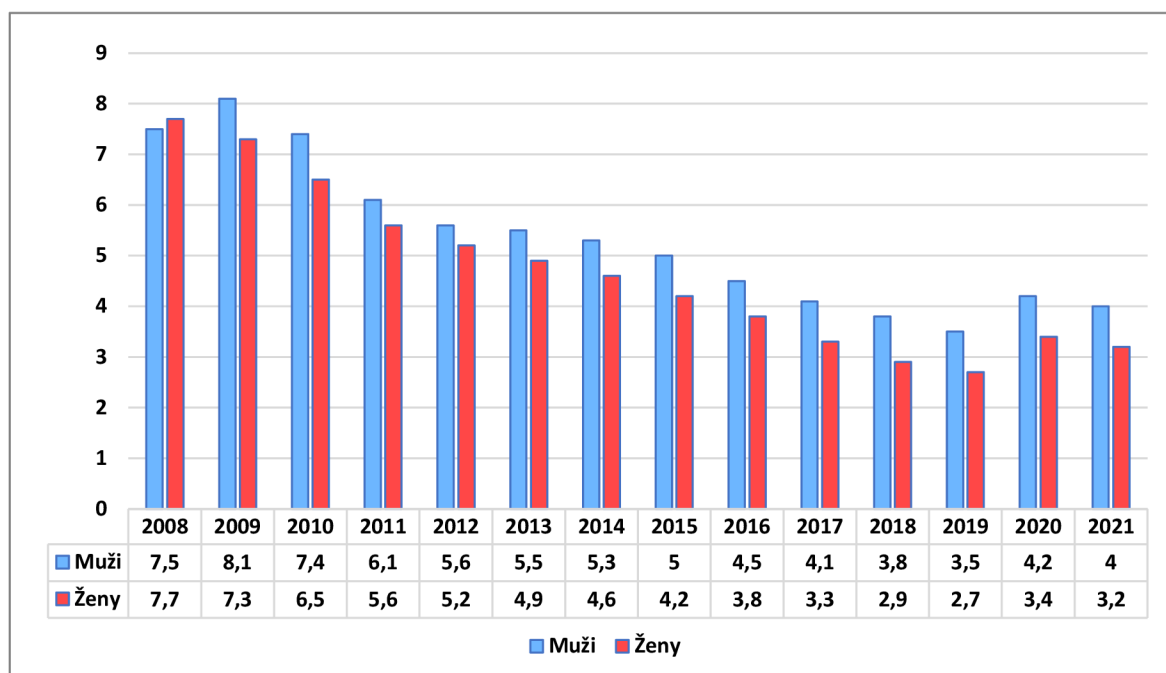
4.2.5 Nezaměstnanost v SRN dle pohlaví v letech 2008 až 2021

Graf č. 10 znázorňuje vývoj nezaměstnanosti mužů a žen v Německu v rozmezí let 2008 až 2021. Lze na první pohled vidět převládající nezaměstnanost u mužského pohlaví v každém sledovaném roce s výjimkou roku 2008. V tomto roce činila nezaměstnanost u mužů 7,5 % a u žen o 0,2 p. b. více. Nejvyšší míra nezaměstnanosti u mužů se objevila v roce 2009, kdy její výše dosahovala hodnoty 8,1 %. U žen lze vidět nejvyšší hodnotu v roce 2008, a to 7,7 %. Naopak nejnižší se míra nezaměstnanosti mužů pohybovala v roce u obou pohlaví v roce 2019, s hodnotou u mužského pohlaví 3,5 % a u ženského pohlaví 2,7 %.

Nižší nezaměstnanost ženského pohlaví je zapříčiněna například jejich velkým obsazením v kancelářských a servisních profesích, stejně tak i v komerčním sektoru. Například v roce 2018 činilo obsazení žen v kancelářském a komerčním sektoru 64,5 %, ve službách a prodeji 62,3 %, v nekvalifikovaných pracích 59,2 % a v oblasti technologií a ekvivalentních netechnických odvětvích 57,3 % (COUNCIL OF EUROPE, 2020).

Dalším důvodem je mnohem vyšší výskyt žen na rodičovské dovolené, které nejsou evidovány jako nezaměstnané. Do roku 2010 bylo na rodičovské dovolené přibližně 20 % žen, následně se podíl zvyšoval a od roku 2011 do roku 2019 vzrostla hodnota na 24,5 %. U otců činil roku 2009 tento podíl 0,9 %, poté rostl a v roce 2019 dosáhl 1,6 %. To je ovšem stále výrazněji méně v porovnání s matkami (DESTATIS).

Graf č. 10: Nezaměstnanost v SRN dle pohlaví v letech 2008 až 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat, 2023

4.2.6 Nezaměstnanost v SRN dle dosaženého vzdělání v letech 2008 až 2021

Pro vývoj nezaměstnanosti měřeného dle vzdělání v SRN slouží rozdělení do tří úrovní dle dosaženého vzdělání Mezinárodní klasifikace pro organizování vzdělávacích programů a souvisejících kvalifikací podle úrovní a oborů ISCED.

Úrovně 0–2:

- ISCED 0: vzdělávání v raném dětství („nižší než základní“ pro dosažené vzdělání),
- ISCED 1: primární vzdělávání,
- ISCED 2: nižší sekundární vzdělávání,

Úrovně 3–4

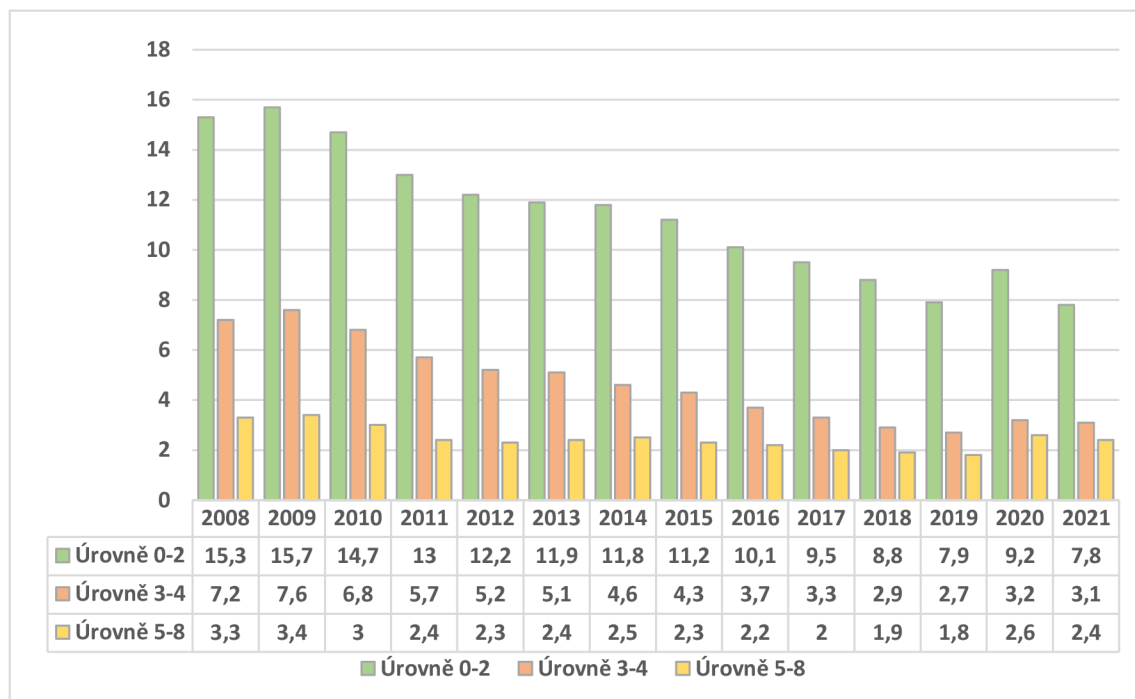
- ISCED 3: vyšší sekundární vzdělávání,
- ISCED 4: postsekundární neterciární vzdělávání,

Úrovně 5-8

- ISCED 5: krátkodobé terciární vzdělávání,
- ISCED 6: bakalářská nebo ekvivalentní úroveň,
- ISCED 7: magisterská nebo ekvivalentní úroveň,
- ISCED 8: doktorská nebo ekvivalentní úroveň.

Následující graf č. 11 znázorňuje vývoj nezaměstnanosti v letech 2008 až 2021 měřený dle úrovní vzdělání, která měla po téměř celé sledované období klesající charakter. Nadále lze pozorovat zřetelný rozdíl mezi nezaměstnanými osobami s dosaženým vzděláním na úrovních 0–2 a 5–8. V roce 2009 se poprvé ve sledovaném období zvýšila nezaměstnanost na úrovních 0–2 o 0,4 p. b., na úrovních 3-4 také o 0,4 p. b. a na úrovních 5–8 o 0,2 p. b. V tomto roce se také vyskytl největší procentuální rozdíl mezi úrovněmi 0–2 a 5-8, a to o 12,3 p. b. V následujících letech docházelo k postupnému klesání na všech úrovních. Další navýšení nastalo v roce 2020, kdy se nezaměstnanost na úrovních 0–2 zvýšila o 8,3 p. b. na 9,2 %, na úrovních 3-4 o 0,5 p. b. na 3,2 % a na úrovních 5–8 o 0,8 p. b. na 2,6 %. V následujícím roce 2021 se nezaměstnanost na všech třech úrovních opět snížila, a zde naopak od roku 2009 docházelo k nejmenšímu procentuálnímu rozdílu mezi úrovněmi 0-2 a 5-8, a to o 5,4 p. b.

Graf č. 11: Nezaměstnanost v SRN dle úrovně dosaženého vzdělání v letech 2008 až 2021 (v %)

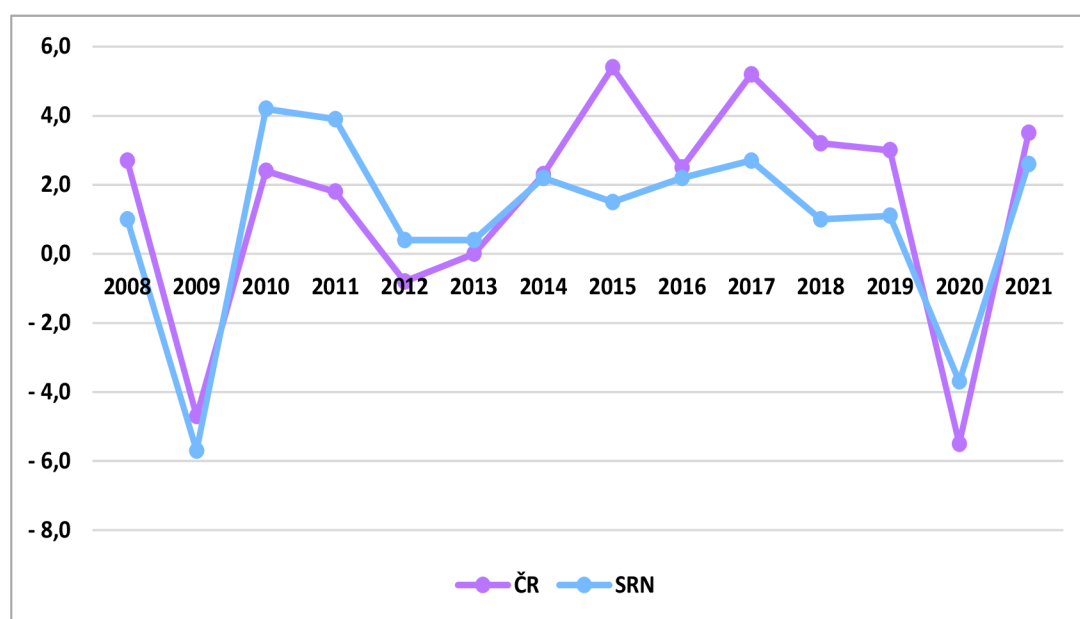
Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat, 2023

4.3 Srovnání vývoje nezaměstnanosti

Hlavním ukazatelem využívaným pro měření ekonomické aktivity je hrubý domácí produkt. Graf č.12 znázorňuje porovnání vývoje HDP v ČR a SRN v letech 2008 až 2021. Lze vidět, že v obou sledovaných zemích byl jeho vývoj nestabilní. Českou republiku i Německo zasáhla hospodářská krize, která následně zapříčinila výrazný propad HDP v roce 2009. V České republice činila v tomto roce jeho hodnota $-4,7\%$, zatímco v Německu to bylo $-5,7\%$. V následujících letech se již obě ekonomiky začaly zotavovat a v roce 2010 činila výše hrubého domácího produktu v České republice $2,4\%$, v Německu $4,2\%$. Následně začal růst v obou zemích zpomalovat. Hrubý domácí produkt se v průběhu recese neblížil k hodnotám z roku 2009, ovšem postupné klesání trvalo déle. Roku 2012 činil hrubý domácí produkt v České republice $-0,8\%$ a v roce 2013 0% . V Německu se jeho výše po oba tyto roky udržela na stejné úrovni ($0,4\%$), kdy jeho růst měl pomalejší tendenci s přihlédnutím k navýšení spotřebních výdajů a exportu. V následujících letech docházelo v obou sledovaných zemích k opětovnému oživení. V roce 2015 se s výší HDP $5,4\%$ dařilo České republice nejlépe za posledních osm let a dosahovala výjimečných výsledků v porovnání s Evropou. Německo v tomto roce nadále udržovalo stabilní růst s hodnotou

1,5 % a v následujícím roce 2016 činila hodnota HDP obdobně jako v roce 2014 (2,2 %). Česká ekonomika v roce 2016 po úspěšném předchozím roce zvolnila zejména vlivem dočerpávání fondů EU na hodnotu 2,5 %. Následně ovšem opět dynamicky vzrostla pomocí součinnosti všech složek HDP na hodnotu 5,2 %. V roce 2018 došlo v české i německé ekonomice ke snížení. S rokem 2019 docházelo v České republice k mírnému zpomalení na hodnotu 3,0 %, avšak tato hodnota se stále udržovala nad průměrem Evropské unie. V roce 2019 docházelo v Německu především vlivem spotřebních výdajů k růstu HDP na 1,1 %. S příchodem pandemie covidu-19 na začátku roku 2020 zažily obě sledované ekonomiky dynamický propad. V České republice došlo po šestiletém růstu k propadu na -5,5 %, především díky spotřebním výdajům domácností a výdajům na tvorbu kapitálu. V tomto roce došlo k recesi i v Německu, avšak ne tak razantní jako v České republice. Pandemie zasáhla všechna hospodářská odvětví především v první polovině roku, došlo k omezení průmyslu a sektoru služeb, dále došlo také k omezení importu a exportu služeb následkem prudkého poklesu cestovního ruchu. Hrubý domácí produkt tak dosahoval hodnoty -3,7 %. V posledním sledovaném roce 2021 docházelo v české i německé ekonomice po neúspěšném roce 2020 k dynamickému růstu. V České republice činil hrubý domácí produkt 3,5 %. Nejdůležitějším faktorem pro tento vývoj byly výdaje na konečnou spotřebu domácností a změna stavu zásob. V Německu se hrubý domácí produkt dostal na hodnotu 2,6 % díky růstu ekonomiky téměř ve všech sektorech.

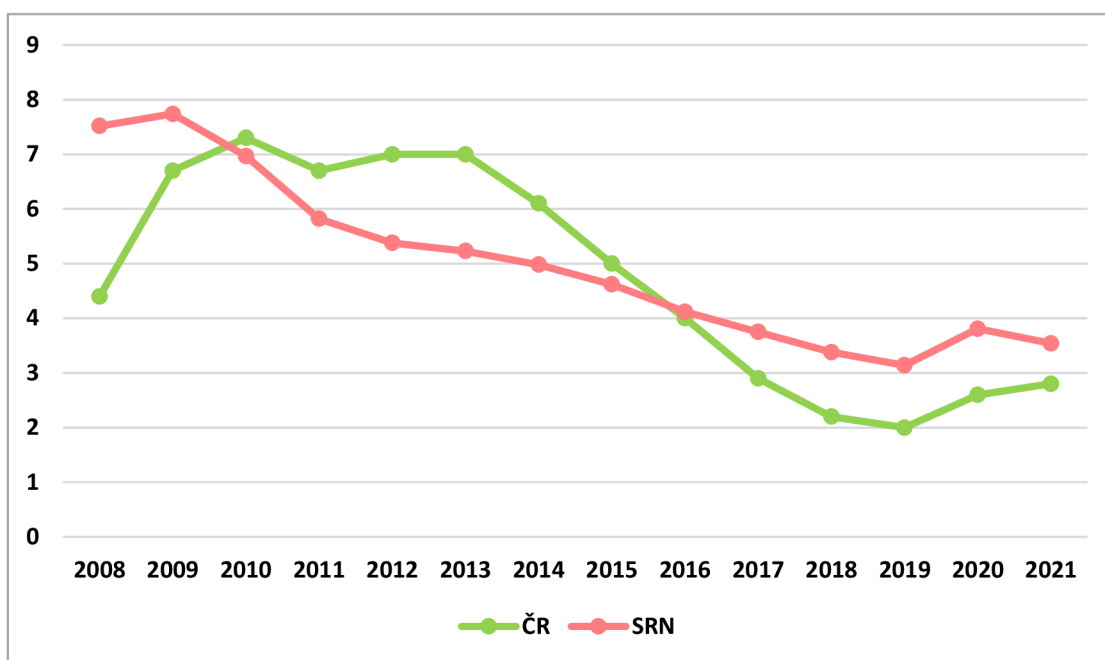
Graf č. 12: Vývoj růstu HDP v ČR a SRN v letech 2008 až 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat, 2023

Následující graf č. 13 znázorňuje vývoj míry nezaměstnanosti v ČR a SRN v letech 2008 až 2021. Z grafu lze vidět u Spolkové republiky Německo převážně stálý pokles míry nezaměstnanosti, naopak Česká republika se potýkala s častějšími výkyvy. I přes odlišné hodnoty zastupují oba státy jedny z nejvyšších příček nezaměstnanosti v Evropské unii. V roce 2008 dosahovala míra nezaměstnanosti v České republice 4,4 %, tedy nejnižší hodnoty od roku 1996. Ve SRN činila výše nezaměstnanosti 7,52 %. V době hospodářské krize se obě sledované země potýkaly se stoupající nezaměstnaností, avšak Česká republika byla postižena více a potýkala se s nárůstem nezaměstnanosti o 2,3 p. b. Navzdory tomuto faktu na to byla stále hůře SRN, kde hodnota vzrostla o 0,22 p. b. a dosahovala tak nejvyšší hodnoty za celé sledované období. Ke snižování nezaměstnanosti docházelo poprvé ve SRN, která měla nadále do roku 2019 pouze klesající charakter. Mezi roky 2009 a 2019 zde klesla míra nezaměstnanosti o 4,6 %. Nezaměstnanost v České republice začala klesat od roku 2013. Klesající charakter v téhle sledované zemi trval také do roku 2019, avšak v roce 2016 začaly dosahovat její hodnoty níže než u SRN. Rozdíl mezi roky 2009 a 2019 činil 4,7 % a výše nezaměstnanosti dosahovala 2 %. S příchodem pandemie covidu-19 se míra nezaměstnanosti zvyšovala v obou sledovaných zemích. V České republice došlo k navýšení o 0,6 p. b. a v SRN o 0,67 p. b. V posledním sledovaném roce nezaměstnanost v SRN opět klesá, na rozdíl od České republiky, kde docházelo k mírnému nárůstu o 0,2 p. b.

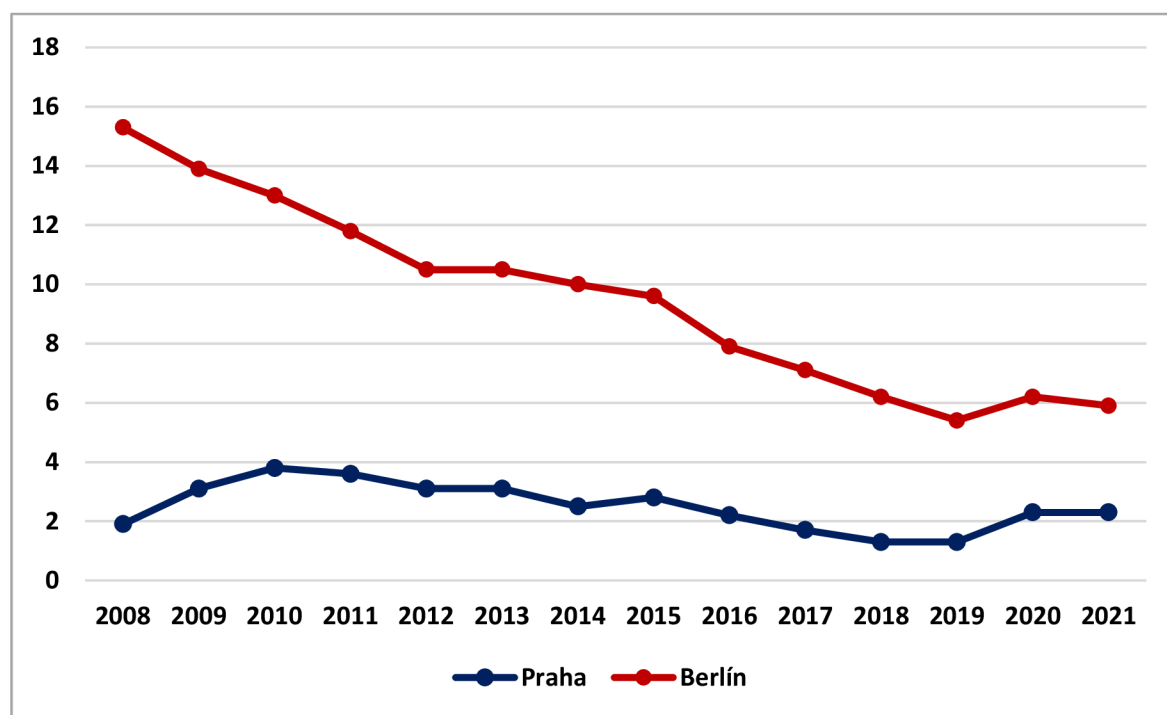
Graf č. 13: Míra nezaměstnanosti v ČR a SRN v letech 2008 až 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat, 2023

Graf č. 14 zobrazuje vývoj nezaměstnanosti v hlavních městech sledovaných zemí v letech 2008 až 2021. Lze vidět, že míra nezaměstnanosti v Praze vykazuje především na začátku sledovaného období oproti Berlínu výrazněji nižší hodnoty. V roce 2008 činila míra nezaměstnanosti v Praze 1,9 %, v Berlíně byla hodnota vyšší o 13,4 p. b. a to 15,3 %. Tím také dosahovala nejvyššího procenta za celé sledované období. Berlín vykazoval od roku 2008 klesající charakter až do roku 2020, kdy se míra nezaměstnanosti zvýšila vlivem pandemie covidu-19, a to v obou sledovaných městech. Ovšem navzdory tomuto faktu nekleslo procento nezaměstnanosti v Berlíně v žádném sledovaném roce pod procenta nezaměstnanosti v Praze, která si celé sledované období udržovala relativně stagnující charakter. Díky své nízké nezaměstnanosti se udržuje i na nejvyšší příčce v porovnání s ostatními kraji v České republice. Nejnižší hodnoty dosahovala v letech 2018 a 2019, tedy 1,3 %. Naopak nejvyšší procento nezaměstnanosti vykázal rok 2010, a to 3,8 %.

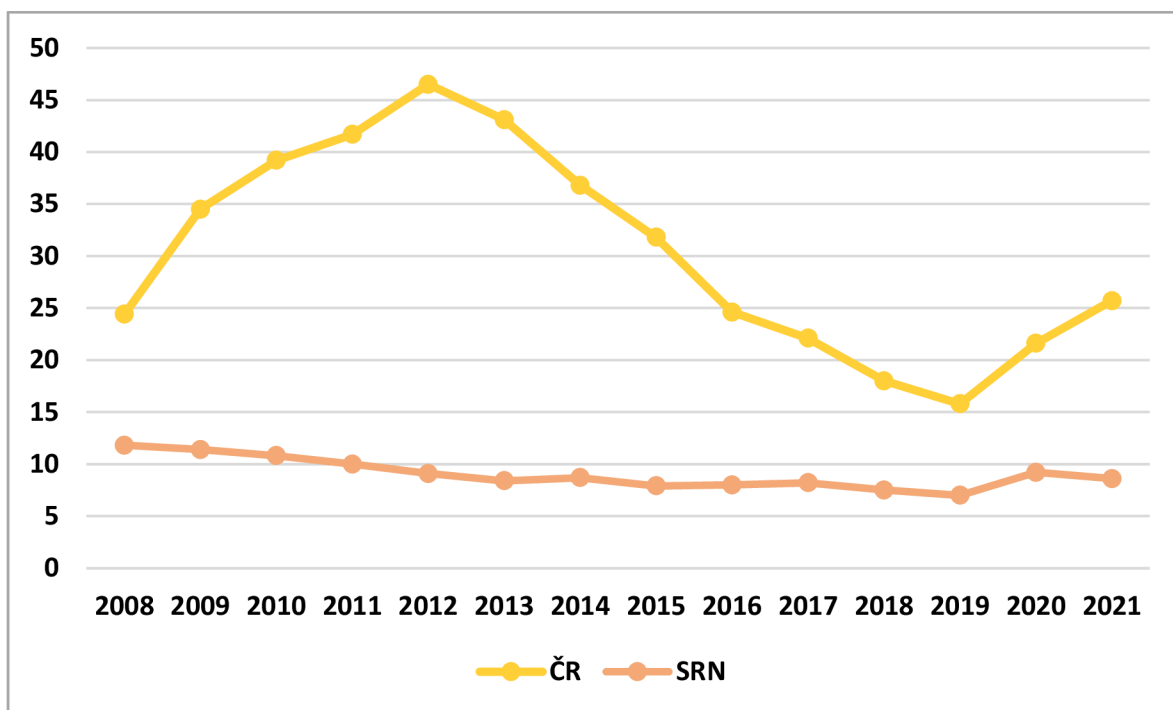
Graf č. 14: Nezaměstnanost v Praze a Berlíně v letech 2008 až 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat, 2023

Graf č. 15 zobrazuje porovnání vybrané věkové skupiny 15–19 let z důvodu jejího největšího zastoupení v obou sledovaných zemích. V České republice docházelo od roku 2008 ke čtyřletému růstu nezaměstnanosti a v roce 2012 dosahovala výše míry nezaměstnanosti 46,5 %. V České republice spadá tato věková kategorie do nejvíce ohrožené skupiny v důsledku nedostatku praxe a s tím spojených zkušeností. V následujících sedmi letech měla míra nezaměstnanosti v této věkové kategorii klesající charakter. Nejnižší hodnoty dosahovala před vypuknutím pandemie covidu-19 (15,8 %). Ve Spolkové republice Německo míra nezaměstnanosti u osob v rozmezí 15–19 let udržovala oproti České republice relativně stagnující charakter. Tato věková kategorie má ve srovnání s ostatními v této zemi nejvyšší procentní míru nezaměstnanosti vlivem zavedeného duálního systému vzdělávání, avšak oproti České republice jsou tyto hodnoty stále nízké. Nejvyšší hodnoty dosahovala míra nezaměstnanosti v roce 2008, a to 11,8 %. V roce 2012, kdy Česká republika dosahovala nejvyšších hodnot, se ve Spolkové republice Německo procento nacházelo na hodnotě 9,1. Naopak nejnižší hodnotu nalezneme stejně jako v České republice v roce 2019, kdy míra nezaměstnanosti činila 7 %.

Graf č. 15: Míra nezaměstnanosti věkové skupiny 15 až 19 let v letech 2008 až 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat, 2023

5 Výsledky a diskuse

Po provedení komparace sledovaných zemí – České republiky a Spolkové republiky Německo je zřejmé, že oba státy byly výrazně ovlivněny hospodářskou krizí. V případě vývoje míry nezaměstnanosti lze vidět větší dopad v případě České republiky, kdy míra nezaměstnanosti v roce 2008 činila 4,4 % a následně se v roce 2009 zvýšila o 2,3 p. b. Růst pokračoval i v následujícím roce, kdy měla hospodářská krize vliv na první měsíce roku a kdy se míra nezaměstnanosti dostala na nejvyšší procento sledovaného období (7,3 %) z důvodu příchodu čerstvých absolventů na trh práce a nové legislativy platné od 1. ledna 2011. Naopak ve Spolkové republice Německo došlo v době hospodářské krize pouze k mírnému navýšení míry nezaměstnanosti díky zásadním reformám, jež byly uskutečněny před začátkem krize. V následujících letech se již projevil klesající charakter. V době hospodářské krize došlo v obou sledovaných zemích také k výraznému poklesu hrubého domácího produktu. Ve Spolkové republice Německo propadl roku 2009 na hodnotu – 5,7 %, především díky její provázanosti se zeměmi EU a následným omezením exportu do těchto zemí. V České republice propadl hrubý domácí produkt na hodnotu – 4,7 % díky nepříznivému globálnímu vývoji spojeným s výrazným poklesem poptávky, který měl vliv na českou ekonomiku na závěrem roku 2008.

V následujících letech 2012 a 2013 se míra nezaměstnanosti v České republice držela na stejné výši (7 %), nadále docházelo k postupnému snižování až do roku 2019, kdy míra nezaměstnanosti dosahovala 2 %, čímž se stala nejnižší hodnotou za sledované období. Ve Spolkové republice Německo docházelo ke klesajícímu charakteru již od roku 2010 až do roku 2019, kdy míra nezaměstnanosti činila 3,14 %. Lze vidět, že obě sledované země si udržují oproti ostatním zemím EU nízkou nezaměstnanost, ovšem Česká republika si v míře nezaměstnanosti stále vede lépe.

S vypuknutím pandemie covidu-19 v obou sledovaných zemích stoupla nezaměstnanost. V České republice došlo k navýšení o 0,6 p. b. a nejvýraznější dopad zaznamenal terciární sektor. Ve Spolkové republice Německo došlo k navýšení nezaměstnanosti o 0,67 p. b. Zde byl nejvyšší nárůst nezaměstnanosti zaznamenán v oblasti služeb, a i v tomto období, stejně jako v době hospodářské krize byl využíván tzv. Kurzarbeit. Rok 2021 přinesl České republice opětovné navýšení o 0,2 p. b., zatímco Spolková republika Německo zažívala pokles o 0,27 p. b.

Hrubý domácí produkt se po hospodářské krizi v České republice opět navrátil k růstu a v roce 2010 činil 2,4 %. V následujících letech opět česká ekonomika zpomalovala a jediný růstový impulz zastával zahraniční obchod. Rok 2012 byl pro Českou republiku obdobím recese a hodnota HDP činila – 0,8 %. V následujících letech se docházelo k opětovnému růstu, trvajícimu až do roku 2015, kdy se české ekonomice dařilo nejvíce za posledních osm let a v porovnání s ostatními zeměmi EU byl její vývoj výjimečný. Hodnota HDP dosahovala 5,4 %. V následujícím roce začala Česká republika zejména v souvislosti s odezněním vlivu dočerpávání fondů EU ztrácet na dynamice a HDP klesl na 2,5 %. V roce 2017 došlo opět k dynamickému růstu na 5,2 % díky součinnosti všech složek HDP. V roce 2019 i přes zpomalování dynamiky české ekonomiky byl český hospodářský růst v rámci Evropské unie považován za nadprůměrný. Nejnižší propad poté nastal v roce 2020 vlivem pandemie covidu-19, kdy hodnota HDP činila – 5,5 %. Za hlavní důvody celoročního poklesu lze považovat spotřební výdaje domácností a výdaje na tvorbu kapitálu. Ovšem tento rok naopak kladně přispěly výdaje vládních institucí. V dalším roce 2021 již docházelo opět ke kladnému vývoji a HDP činil 3,5 %. I ve Spolkové republice Německo se po hospodářské krizi HDP navrátil k růstu a v roce 2010 činil 4,2 %. K tomuto rychlému zotavení docházelo primárně díky vývozu a následně zvýšení dovozu. V následujících letech docházelo k postupnému snižování. Hrubý domácí produkt klesl v letech 2012 a 2013 na 0,4 % a jeho růst měl pomalejší tendenci vlivem navýšení vývozu a růstu spotřebních výdajů. Tyto faktory ovlivňovaly i následující růst do roku 2017. Hluboká recese zasáhla Německo v roce 2020 s vypuknutím pandemie covidu-19, která zasáhla všechna hospodářská odvětví primárně v první polovině roku, avšak zde hrubý domácí produkt neklesl tolik jako v České republice. Jeho hodnota ve Spolkové republice Německo činila – 3,7 %. V posledním sledovaném roce již německá ekonomika rostla ve všech sektorech a hrubý domácí produkt činil 2,6 %.

V porovnání hlavních měst sledovaných zemí je mezi Prahou a Berlínem výrazný kontrast. Zatímco Praha obsadila první příčky v nejnižší míře nezaměstnanosti, Berlín zastupoval naopak hodnoty nejvyšší. V Praze činila roku 2008 míra nezaměstnanosti 1,9 %, naopak v Berlíně téhož roku dosahovala hodnota 15,3 %, a tím také zastupuje rok s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Nejnižší hodnota byla v Praze v letech 2018 a 2019, tedy 1,3 %. V Berlíně se nejnižší hodnota vyskytovala také v roce 2019, a to 5,4 %. Následně také obě sledované země zaznamenávaly rozdíly v rámci regionů.

Mezi kraje s nejvyšší nezaměstnaností v České republice patří Ústecký, dále Moravskoslezský a Karlovarský. Nejvyšší procentní hodnoty vyskytující se na severu České republiky v Ústeckém kraji jsou především důsledkem vysoké míry nekvalifikovanosti a vzdělání zaměstnanců. Převažují zde lidé, kteří úspěšně dokončili pouze základní vzdělání, a nejméně těch, kteří mohou disponovat vysokoškolským diplomem. Ve Spolkové republice Německo, jak již bylo zmíněno, zastupuje nejvyšší hodnoty Berlín, následně také Meklenbursko-Přední Pomořansko a Sasko-Anhaltsko. Opačně jsou na tom Bavorsko a Bádensko-Württembersko.

V obou sledovaných zemích zastupují nejvyšší míru nezaměstnanosti lidé ve věkové skupině 15–19 let, především z důvodů nedostatečné praxe a zkušeností. V porovnání ovšem vyšší hodnoty zastupuje Česká republika. Zde byla naměřena nejvyšší hodnota v roce 2012, a to 46,5 %. Ve Spolkové republice Německo činí nejvyšší naměřená míra nezaměstnanosti 11,8 % a to v roce 2008. Důvodem výskytu nižších procentuálních hodnot naměřených v této zemi je zavedený duální systém vzdělávání.

Nezaměstnanost z pohledu pohlaví je ve sledovaných zemích odlišná. V České republice zastávají vyšší procento nezaměstnanosti ženy, a to v každém sledovaném roce. Ženám je v této zemi stále přisuzována nižší pracovní síla. Nadále mezi hlavní příčiny odlišných hodnot lze považovat mateřství. Tedy dochází k situacím, kdy si žena nejprve založí rodinu a poté buduje kariéru. Například z těchto důvodů příjmy zaměstnavatelé raději především muže, kteří jsou také považováni za hlavní zdroj příjmu rodiny. Nejvyšší rozdíl mezi hodnotami u žen a mužů se vyskytl v roce v roce 2013, kdy nezaměstnanost žen byla vyšší o 2,4 p. b. Nejnižší naměřené hodnoty se vykytovaly poté v roce 2019, před vypuknutím pandemie covidu-19. Ve Spolkové republice Německo je tomu naopak. Zde s výjimkou roku 2008 zastupují vyšší procento míry nezaměstnanosti muži. Nižší nezaměstnanost žen je způsobena například jejich velkým obsazením v kancelářských a servisních profesích a v komerčním sektoru. Nadále vysoký výskyt žen na mateřské dovolené, které nejsou evidovány jako nezaměstnané. Nejvyšší rozdíl (0,9 p. b.) nalezneme v letech 2010 a 2018. Nejvyšší hodnota u žen (7,7 %) se vyskytla v roce 2008, u mužů činila nejvyšší hodnota 8,1 % v roce 2009. Nejnižší se poté vyskytují u obou pohlaví v roce 2019.

6 Závěr

Tato bakalářská práce se věnovala tématu nezaměstnanosti ve vybraných státech Evropské unie, jmenovitě v České republice a Spolkové republice Německo. Cílem práce bylo analyzovat strukturu a vývoj nezaměstnanosti v období let 2008 až 2021 a poté pomocí komparativní analýzy získaná data porovnat. Dílčím cílem bylo identifikovat hlavní problémy na trhu práce a faktory ovlivňující nezaměstnanost ve vybraných zemích.

V teoretické části bakalářské práce byly popsány klíčové faktory ovlivňující trh práce, jako jsou nabídka a poptávka po pracovních silách. Nadále byla rozebírána nezaměstnanost, detailněji její druhy, tedy frikční, strukturální, cyklická, sezónní, dobrovolná a nedobrovolná. Poté byla pozornost soustředěna na její příčiny, byly zde vysvětleny pojmy jako minimální mzda, odbory a kolektivní vyjednávání. Následovaly způsoby, jakými lze nezaměstnanost měřit. Jako poslední byly popsány důsledky, které mohou v souvislosti s nezaměstnaností nastat, konkrétně jaké může mít ekonomické či sociální dopady. V rámci aktivní a pasivní politiky nezaměstnanosti byly podrobně rozepsány jejich cíle a formy, kterými se snaží docílit snížení míry nezaměstnanosti. V poslední části byly podrobněji popsány makroekonomické ukazatele, tedy přesněji hrubý domácí produkt a inflace, detailněji i způsoby jejich výpočtů. Celkově byla teoretická část bakalářské práce zaměřena na důkladné prozkoumání tématu a s ním spojených pojmů za účelem lepšího porozumění zkoumané problematice.

Analytická část byla zaměřena na vývoj nezaměstnanosti a hrubého domácího produktu sledovaných zemí, tedy ČR a SRN v letech 2008 až 2021. Nejprve byly obě země charakterizovány a následně byl popsán vývoj nezaměstnanosti. Obě sledované země zastupují první příčky nezaměstnanosti mezi státy Evropské unie, a navzdory skutečnosti, že SRN je pro ČR soupeřem v hospodářském vývoji, udržuje si ČR ve sledovaných letech nižší hodnoty míry nezaměstnanosti. U obou sledovaných zemí byly naměřeny nejvyšší procentuální hodnoty v době hospodářské krize. Pro Českou republiku tím byl rok 2010, kdy míra nezaměstnanosti činila 7,3 %. Především z důvodů vlivu hospodářské krize na první měsíce roku, příchodu čerstvých absolventů na trh práce a nové legislativy platné od 1. ledna 2011. Ve Spolkové republice Německo činila nejvyšší míra nezaměstnanosti 7,74 % v roce 2009. Nejnižší hodnoty se poté vykytovaly v obou zemích stejně, tedy v roce 2019, před vypuknutím pandemie covidu-19.

Dále byl sledován vývoj hrubého domácího produktu v letech 2008 až 2021. Česká republika i Spolková republika Německo zažily za sledované roky dva prudké propady. První nastal v roce 2009 v době hospodářské krize. Hrubý domácí produkt činil v tomto roce v České republice – 4,7 % a ve Spolkové republice Německo – 5,7 %. Druhý nastal v roce 2020 při zasažení států pandemií covidu-19. V České republice činil hrubý domácí produkt – 5,5 % a ve Spolkové republice Německo – 3,7 %.

Nadále byl analyzován vývoj nezaměstnanosti dle věkových kategorií v celkovém rozmezí lidí od 15 do 64 let. Z výsledků lze na první pohled usoudit, že nejvyšší míru nezaměstnanosti zastupují lidé, kteří se nachází ve věkovém rozmezí mezi 15–19 lety. Vzhledem k takto nízkému věku nemají možnost nasbírat určité znalosti z oboru a získat cennou praxi. Sousední stát je na tom obdobně jako Česká republika, ovšem díky jejich zavedenému duálnímu systému jsou výsledné hodnoty nižší.

Následovala analýza vývoje míry nezaměstnanosti dle krajů v České republice a spolkových zemí ve Spolkové republice Německo. V ČR se na příčce s nejnižší mírou nezaměstnanosti objevuje Hlavní město Praha díky příznivým nabídkám práce a silné kvalifikaci obyvatelstva. Nejnižší hodnoty se objevují v Ústeckém kraji, který zastupují lidé s velmi nízkou úrovní kvalifikace a vzděláním zaměstnanců. Ve Spolkové republice Německo tomu bylo naopak. Hlavní město Berlín zastupuje nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti. V roce 2008 zde činila míra nezaměstnanosti 15,3 %. Nejnižší hodnoty naopak představují Bavorsko a Bádensko-Württembersko.

Analýza míry nezaměstnanosti z hlediska pohlaví značí rozdíly ve sledovaných zemích. V České republice zastupují vyšší nezaměstnanost v každém roce ženy, které jsou považovány především za matky a hospodyně. Také dochází k situacím, kdy nejprve založí rodinu a poté budují kariéru. Z toho důvodu jsou přednostně zaměstnáváni muži. Nejvyšší rozdíl byl zaznamenán v roce 2013, a to o 2,4 p. b. Ve Spolkové republice Německo je tomu naopak. S výjimkou roku 2008 zastupovali vyšší míru nezaměstnanosti muži. Nižší nezaměstnanost žen je dána například jejich velkým obsazením v kancelářských a servisních profesích i v komerčním sektoru. Nadále i tím, že ženy na mateřské dovolené nejsou řazeny do oficiální míry nezaměstnanosti. Nejvyšší rozdíl o 0,9 p. b. byl zaznamenán v letech 2010 a 2019.

Následující část bakalářské práce zahrnuje vzájemné srovnávání hrubého domácího produktu, vývoje míry nezaměstnanosti, a to i hlavních měst a ve věkové skupiny od 15 do 19 let.

Poslední část obsahovala výsledky a diskuze. Cílem bakalářské práce byla analýza nezaměstnanosti těchto dvou států. Lze říci, že se Česká republika i Spolková republika Německo drží na předních příčkách v míře nezaměstnanosti mezi státy Evropské unie, a to i přes zasažení hospodářské krize a pandemie nemoci covidu-19. Nicméně by měly oba státy zlepšit zastoupení mladých lidí na trhu práce a Česká republika zvýšit zaměstnanost žen.

7 Seznam použitých zdrojů

Knížní zdroje:

- BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA a Dana STARÁ, 2014. *Makroekonomie – teorie a praxe*. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-730-492.
- BROŽOVÁ, Dagmar, 2003. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-86429-14-4.
- HELÍSEK, Mojmír, 2002. *Makroekonomie: základní kurs*. 2. přeprac. vyd. Slaný: Melandrium. ISBN 80-861-7525-1.
- HOLMAN, Robert, 2016. *Ekonomie*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-278-6.
- HOLMAN, Robert, 2008. *Základy ekonomie pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7179-890-3.
- HŘEBÍK, František, 2008. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-101-4.
- JÍROVÁ, Hana, 1999. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Ediční oddělení VŠE Praha. ISBN 80-7079-635-9.
- JUREČKA, Václav, 2017. *Makroekonomie*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-0251-8.
- KOTÝNKOVÁ, Magdaléna a Otakar NĚMEC, 2003. *Lidské zdroje na trhu práce*. Havlíčkův Brod: Professional Publishing. ISBN 80-86419-48-7.
- KUCHARŤ, Pavel, 2007. *Trh práce: sociologická analýza*. Praha: Karolinum. ISBN 978-802-4613-833.
- MANKIW, Nicholas, 2000. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada. ISBN 80-7169-891-1.
- MAREŠ, Petr, 1998. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 2. pokročilé vydání. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-901-4249-4.
- SOJKA, Milan a Bronislav KONEČNÝ, 2004. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. Praha: Libri. ISBN 80-7277-258-9.
- SOUKUP, Jindřich, 2018. *MARKOekonomie*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-537-7.

Internetové zdroje:

Aktuálně.cz: Hrubý domácí produkt - HDP [online], 2021. [cit. 2023-02-16].
Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/ekonomika/hruby-domaci-produkt-hdp/r~i:wiki:3100/>

Aktuálně.cz: Německo [online], 2020. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z:
<https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/nemecko/r~i:wiki:1880/>

BusinessInfo.cz: Německo [online], 2023. Česká republika [cit. 2023-02-16].
Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/nemecko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

CNBC: Německá ekonomika vykázala nejslabší růst za posledních pět let [online], 2019. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2019/01/15/germany-2018-gdp-data.html>

COUNCIL OF EUROPE: Women and men in Germany [online], 2020. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/0900001680a01684>

Český statistický úřad [online], 2020. [cit. 2022-12-21]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/142141201/2501322137.pdf/70438e23-7f6f-44e2-9ed0-bfac041cf8ac?version=1.1>

Český statistický úřad: Analýza ekonomického vývoje v roce 2019 [online], 2020. Praha [cit. 2023-02-16]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/143101909/32030520a.pdf/d20d1961-aaac-4315-b99d-dde2e0bb00b4?version=1.1>

Český statistický úřad: Graf - Vývoj hrubého domácího produktu v ČR (ve stálých cenách) [online], 2022. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-hrubeho-domaciho-produktu-v-cr-ve-stalych-cenach>

Český statistický úřad: Míra nezaměstnanosti podle regionů soudržnosti a krajů [online], 2022. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/165384716/25013022192.pdf/eec53757-3a43-4d34-aeff-52bc51da8457?version=1.1>

Český statistický úřad: Míra nezaměstnanosti podle věkových skupin a vzdělání [online], 2022. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/165384716/25013022147.pdf/b39212ef-c9c9-4a42-bd53-39ee0e9bef6c?version=1.1>

Český statistický úřad: Obecná míra nezaměstnanosti v regionech soudržnosti a krajích - roční průměr [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z:
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM06&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&str=v95>

Český statistický úřad: Obyvatelstvo [online], 2022. [cit. 2022-12-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_lide

Český statistický úřad: Tvorba a užití HDP - 4. čtvrtletí 2020 [online], 2021. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/tvorba-a-uziti-hdp-4-ctvrtleti-2020>

Český statistický úřad: Tvorba a užití HDP - 4. čtvrtletí 2021 [online], 2022. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/tvorba-a-uziti-hdp-4-ctvrtleti-2021>

Český statistický úřad: Vývoj ekonomiky České republiky v roce 2018 [online], 2019. Praha [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/62225666/32019318q4a.pdf/35248645-8be2-4fd6-9cd8-d7d984b44362?version=1.0>

Český statistický úřad: Vývoj ekonomiky České republiky v roce 2011 [online], 2012. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20549911/110911q4a.pdf/fd0f62e2-38b0-4924-8fee-8c56d668e84d?version=1.0>

Český statistický úřad: Vývoj ekonomiky České republiky v roce 2012 [online], 2013. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20549921/110912q4a01.pdf/9bf7ff3e-52a4-45bf-870a-801998a911f9?version=1.0>

Český statistický úřad: Vývoj ekonomiky České republiky v roce 2013 [online], 2014. Praha [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20549933/110913q4a-1+po+uprave.pdf/5bb293d9-0744-4405-9d6a-4f8fd02c615c?version=1.0>

Český statistický úřad: Vývoj ekonomiky České republiky v roce 2017 [online], 2018. Praha [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/58775432/320193-17q4a.pdf/4df01eb0-facf-40c6-898a-c239bd0539b3?version=1.0>

Český statistický úřad: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS [online], 2016. [cit. 2022-12-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2015>

Český statistický úřad: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS [online], 2017. [cit. 2022-12-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2016>

Český statistický úřad: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS [online], 2018. [cit. 2022-12-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2017>

Český statistický úřad: Zaměstnanost a nezaměstnanost v České republice podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) [online]. [cit. 2023-02-12].

Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/10180/171348125/32018122_0501.pdf/1ab578bf-63ab-43bb-92d6-f63d91df46ef?version=1.1

Český statistický úřad: Ženy a muži v krajích ČR - Nezaměstnanost [online], 2014.

[cit. 2023-01-20]. Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/xp/analyza-](https://www.czso.cz/csu/xp/analyza-_zeny_a_muzi_v_krajich_cr_nezamestnanost)

[_zeny_a_muzi_v_krajich_cr_nezamestnanost](https://www.czso.cz/csu/xp/analyza-_zeny_a_muzi_v_krajich_cr_nezamestnanost)

DESTATIS: German economy grew 0.6 % in 2019 [online], 2020. [cit. 2023-02-16].

Dostupné z: https://www.destatis.de/EN/Press/2020/01/PE20_018_811.html

DESTATIS: Gross domestic product down 5.0 % in 2020 [online], 2021. [cit. 2023-

02-16]. Dostupné z: https://www.destatis.de/EN/Press/2021/01/PE21_020_811.html

DESTATIS: Personen in Elternzeit [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z:

[https://www.destatis.de/EN/Themes/Labour/Labour-Market/Quality-](https://www.destatis.de/EN/Themes/Labour/Labour-Market/Quality-Employment/Dimension3/3_9_PersonsParentalLeave.html)

[Employment/Dimension3/3_9_PersonsParentalLeave.html](https://www.destatis.de/EN/Themes/Labour/Labour-Market/Quality-Employment/Dimension3/3_9_PersonsParentalLeave.html)

Deutsche Bundesbank: Annual report 2010 [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z:

<https://www.bundesbank.de/resource/blob/665968/b155da70d1bc9871435e70541d93f2/mL/2010-annual-report-data.pdf>

Deutsche Bundesbank: Výroční zpráva 2009 [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z:

<https://www.bundesbank.de/resource/blob/665882/447f819747f6316b43607c667a55f60b/mL/2009-annual-report-data.pdf>

E15: Co je kurzarbeit? Čtete odkud výraz pochází a kdy byl nástroj využit [online],

2020. [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/koronahelpdesk-e15/co-je-kurzarbeit-ctete-odkud-vyraz-pochazi-a-kdy-byl-nastroj-vyuzit-1368712>

Evropská unie: Německo [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: [https://european-](https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/germany_cs)

[union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/germany_cs](https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/germany_cs)

Euroskop.cz: Německo [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z:

<https://euroskop.cz/evropska-unie/clenske-staty/jednotlive-staty/nemecko/>

Eurostat: International Standard Classification of Education (ISCED) [online]. [cit.

2023-02-07]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_Standard_Classification_of_Education_\(ISCED\)#Implementation_of_ISCED_2011_.28levels_of_education.29](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_Standard_Classification_of_Education_(ISCED)#Implementation_of_ISCED_2011_.28levels_of_education.29)

Eurostat: Unemployment rates by sex, age and citizenship (%) [online], 2022. [cit.

2023-02-07]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_URGAN__custom_4762946/default/table?lang=en

Eurostat: Unemployment rates by sex, age and educational attainment level (%) [online], 2023. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_URGAED__custom_4739856/default/table?lang=en

Eurostat: Unemployment rates by sex, age, citizenship and NUTS 2 regions [online], 2022. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFST_R_LFUR2GAN__custom_4932568/default/table?lang=en

Jakdoněmecka: Kurzarbeit v Německu: Vše, co potřebujete vědět [online], 2021. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://jakdonemecka.cz/prace/kurzarbeit-v-nemecku/>

Kurzycz: Růst německé ekonomiky v roce 2011 zpomalil na 3 % [online], 2012. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/302755-rust-nemecke-ekonomiky-v-roce-2011-zpomalil-na-3/>

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR: Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v letech 2008 až 2019 [online], 2021. Praha [cit. 2022-12-22]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/situace-na-trhu-prace>

Ministerstvo průmyslu a obchodu: Analýza vývoje ekonomiky ČR a odvětví v působnosti MPO za rok 2009 [online], 2010. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/39149/46523/558694/priloha001.pdf>

Národní ústav pro vzdělání: vzdělávání a trh práce v krajích ČR [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/vzdelavani-a-trh-prace-v-krajich-cr-1.html>

OECD.Stat: Gross domestic product (GDP) [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=60703#>

OECD.Stat: Hrubý domácí produkt (HDP) [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=60703#>

OECDiLibrary: Berlin's labour market: Positive long-term trends, but socio-economic disparities persist [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/feaf18-en/index.html?itemId=/content/component/feaf18-en#bibliod1e1881>

Pražský hrad [online], ©2022. Praha: Pražský hrad [cit. 2022-12-21]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/o-ceske-republice>

SpringerOpen: Další ekonomický zázrak? Německý trh práce a velká recese [online], 2012. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://izajolp.springeropen.com/articles/10.1186/2193-9004-1-3>

Statista.com: Německo: Rozdělení zaměstnanosti podle ekonomických sektorů od roku 2009 do roku 2019 [online], 2022. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/624297/employment-by-economic-sector-in-germany/>

Statista.com: Počet otevřených pracovních pozic hlášených v Německu od roku 2011 do roku 2022 [online], 2022. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1292971/job-vacancies-germany/#statisticContainer>

Statista.com: Podíl ekonomických sektorů na celkové zaměstnanosti v Německu od roku 1950 do roku 2021 [online], 2022. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1248331/economic-sectors-share-aggregate-employment-germany/>

Statista: Germany: Unemployment rate from 2002 to 2021 [online], 2022. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/375209/unemployment-rate-in-germany/>

Statista: Number of unemployed people in Germany from 2009 to 2021, with a forecast until 2023 [online], 2022. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1295965/unemployment-numbers-forecast-germany/>

Střední odborné učiliště elektrotechnické, Plzeň: Odborné vzdělávání v Německu [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z <https://souepl.cz/wp-content/uploads/2016/10/du%C3%A1ln%C3%AD-syst%C3%A9m.pdf>

Ústecký kraj [online], 2011. Ústí nad Labem [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/>

Velvyslanectví České republiky v Berlíně: Německý HDP v r. 2017 – předběžné výsledky DESTATIS [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/berlin/cz/obchod_a_ekonomika/aktuality/nemecky_hruby_domaci_produk_t_v_r_2017.html

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Podíl nezaměstnaných osob v okresech ČR v roce 2021 (v %)	37
--	----

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Nezaměstnanost v ČR dle věku v letech 2008 až 2021 (v %)	36
Tabulka 2: Nezaměstnanost v krajích ČR v letech 2008 až 2021 (v %)	38
Tabulka 3: Nezaměstnanost v SRN dle věku v letech 2008 až 2021 (v %)	49

8.3 Seznam grafů

Graf č. 1: Poptávka po práci	14
Graf č. 2: Nabídka práce	15
Graf č. 3: Rovnováha na trhu práce	16
Graf č. 4: Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2008 až 2021 (v %)	34
Graf č. 5: Vývoj HDP v ČR v letech 2008 až 2021 (v %)	36
Graf č. 6: Nezaměstnanost v ČR dle pohlaví v letech 2008-2021 (v %)	40
Graf č. 7: Vývoj nezaměstnanosti v SRN v letech 2008 až 2021 (v %)	46
Graf č. 8: Vývoj HDP v SRN v letech 2008 až 2021 (v %)	48
Graf č. 9: Nezaměstnanost ve vybraných spolkových zemích SRN v letech 2008 až 2021 (v %)	50
Graf č. 10: Nezaměstnanost v SRN dle pohlaví v letech 2008 až 2021 (v %)	51
Graf č. 11: Nezaměstnanost v SRN dle úrovně dosaženého vzdělání v letech 2008 až 2021 (v %)	53
Graf č. 12: Vývoj růstu HDP v ČR a SRN v letech 2008 až 2021 (v %)	54
Graf č. 13: Míra nezaměstnanosti v ČR a SRN v letech 2008 až 2021 (v %)	55
Graf č. 14: Nezaměstnanost v Praze a Berlíně v letech 2008 až 2021 (v %)	56
Graf č. 15: Míra nezaměstnanosti věkové skupiny 15 až 19 let v letech 2008 až 2021 (v %)	57

8.4 Seznam použitých zkratk

ČR: Česká republika

EU: Evropská unie

HDP: hrubý domácí produkt

p. b.: procentní bod

SRN: Spolková republika Německo